

HELSINGIN KAUPUNKI
Tarkastusvirasto

ARVIOINTIMUISTIO

Suosittelusten vaikuttavuus 2020 1. toimikunta

2022

arviointipäällikkö Minna Tiili, johtavat tuloksellisuustarkastajat Petri Jäske ja
Liisa Kähkönen sekä kaupunkitarkastajat Kalle Puttonen ja Jari J. Ritari

Sisällys

1	Arvioinnin taustatiedot.....	3
1.1	Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	3
1.2	Arvioinnin kohde ja taustatiedot	3
1.3	Arviointikysymykset ja -kriteerit	4
1.4	Arvioinnin aineistot ja menetelmät.....	5
2	Havainnot.....	6
2.1	Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta	6
2.2	Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi	7
2.3	Kaupungin talouden arviointi	8
2.4	Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke	10
2.5	Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy.....	12
2.5.1	Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy	12
2.6	Osallisuus ja avoimuus.....	17
2.6.1	Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla.....	17
2.7	Rakennettu ympäristö ja ekologinen kestävyys.....	22
2.7.1	Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöjen vähentäminen	22
2.7.2	Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa	27
2.8	Kaupungin vetovoima ja kansainvälisyys	33
2.8.1	Merellinen Helsinki.....	33
2.9	Omistajapolitiikka	36
2.9.1	Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus	36
3	Yhteenvedo suositusten vaikuttavuudesta	43
4	Johtopäätökset.....	47
	Lähteet	48
	Liitteet.....	50

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

1 ARVIINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, mihin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arviointikertomuksessa esittämien suositusten ja toteamusten johdosta sekä mikä vaikutus toimenpiteillä on ollut. Arviointi koskee tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan vastuualueisiin liittyviä suosituksia. 2. toimikunnan suositusten vaikuttavuudesta on laadittu erillinen muistio. Tarkastuslautakunnassa käsitellyt aiheet, eli talouden arviointi, tavoitteiden toteutuminen, Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke sekä tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta käsitellään tässä 1. toimikunnan muistiossa.

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Arvioinnin kohteena olivat tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta toteutetut toimenpiteet ja näiden toimenpiteiden aikaansaamat vaikutukset.

Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.”¹ Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.

Tarkastuslautakunta on Helsingin kaupungin hallintosäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on merkittävästi arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi ja päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan vuotta 2020 käsittelevän arviointikertomuksen ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianosaisten lauta- ja johtokuntien lausunnot kokouksessaan 23.6.2021. Samalla valtuusto kehotti kaupunginhallitusta antamaan joulukuun loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Kaupunginhallituksen selvityksen valtuusto on merkinnyt tiedoksi kokouksessaan 8.12.2021.

---

¹ HE 268/2014 vp.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Suosituksen vaikuttavuuden arviointi suoritetaan puolentoista vuoden viiveellä siten, että syksyllä 2022 arvioidaan huhtikuussa 2021 annettujen, vuoden 2020 arviointikertomuksen suositusten vaikuttavuutta. Menettelyllä pyritään varmistamaan, että keskushallinnolla ja toimialoilla on riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 19 aihetta. Niistä kymmenen liittyi tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan vastuualueisiin. Aiheisiin liittyviä suosituksia annettiin 28.

Taulukossa 1 on esitetty arvioitavien suositusten määrä aiheittain.

Taulukko 1. Arviointiaiheet 2020 ja niissä esitettyjen suositusten määrä, 1. toimikunta ja tarkastuslautakunnan yhteiset aiheet

Arviointiaihe	Suosituksen määrä
Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta	1
Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi	3
Kaupungin talouden arviointi	1
Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke	2
Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy	3
Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla	4
Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöjen vähentäminen	4
Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa	4
Merellinen Helsinki	3
Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus	3

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Pääkysymys:

Mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämillä suosituksilla on ollut?

Osakysymykset:

1. Mihin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan seuraavasti:

	Toimenpiteet	Vaikutukset
😊 Toteutuu täysin	Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
😐 Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
😞 Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arviointi suoritettiin lähettämällä sähköpostitiedustelu asianomaisen toimialan tai palvelukokonaisuuden johdolle tai muille tahoille. Tarkemmat tiedot vastaajista ilmenevät lähdeluettelosta. Lisäksi perehdyttiin kaupunginhallituksen ja kaupunkiympäristölautakunnan tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2021 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2021 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

Tietopyynnöissä pyydettiin vähintäänkin vastausta seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty?
- Mitä vaikutuksia toimenpiteillä on ollut ao. toimintoon?

Lisäksi tietopyynnöt sisälsivät useimmiten tarkentavia kysymyksiä, joilla varmistettiin riittävien vastausten saaminen suositusten sisältämisestä asioista. Lomakkeeseen oli merkitty ne tarkastuslautakunnan esittämät suositukset, joihin liittyen vastauksia pyydettiin.

Seuraavissa luvuissa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2020 käsittelemät arviointiaiheet ja niissä esitetyt suositukset. Jokaisen suosituksen kohdalla on esitetty tiivistetysti hallintokuntien antamat vastaukset tarkastusviraston loppuvuodesta 2022 tekemiin tietopyyntöihin ja valmistelijan sen perusteella tekemät johtopäätökset. Jokainen suositus on arvioitu käyttäen edellä mainittua neliportaista asteikkoa ja arvioinnin johtopäätös on esitetty arviointikriteerin osalta erikseen tekstin viereen merkityllä hymynaama-kuviolla.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2 HAVAINNOT

2.1 Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginhallituksen tulee varmistaa, että tilivelvolliset ryhtyvät viivyttämättä tilintarkastajan antamien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien poistamiseksi.

Kaupunginkanslian selvitys 16.1.2023

Tilintarkastajan antamien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä on alettu seurata toimialojen, virastojen ja liikelaitosten talousjohtojen yhteisessä Talouden ohjaus -ryhmässä. Tilintarkastajien väliraportin valmistuttua siinä annettujen suositusten johdosta sovittavat toimenpiteet aikataulutetaan ja niille nimetään vastuuhenkilöt, jotka raportoivat toimenpiteiden etenemisestä ryhmän kokouksissa kaksi kertaa vuodessa. Talous- ja suunnitteluosasto koostaa toimenpiteiden etenemisraportit kesäkuussa ja joulukuussa kansliapäällikölle ja sisäisen tarkastuksen päällikölle. Asiat ovat koosteiden perusteella edenneet toivottuun suuntaan, eivätkä niin ollen ole aiheuttaneet erityisiä toimenpiteitä sen lisäksi, että ne on käyty läpi Talouden ohjaus -ryhmässä.

Vuonna 2021 annettujen suositusten johdosta sovitut toimenpiteet ovat joko valmistuneet tai aikataulutettu valmistuviksi vuoden 2022 aikana muutamia yksittäisiä, lähinnä ulkoisten järjestelmätoimittajien panostusta edellyttäviä toimenpiteitä lukuun ottamatta. Mikäli sovitut toimenpiteet eivät johda suositusten mukaiseen haluttuun lopputulokseen, toimenpiteitä tarkennetaan ja terävöitetään. Seuranta jatketaan, kunnes suositusten mukainen tavoitetilä on saavutettu.

Toimialat, virastot ja liikelaitokset hyötyvät myös toisia koskevista havainnoista ja niille sovituista ratkaisutoimista. Tilintarkastajien antamien suositusten johdosta sovitut toimenpiteet on tehty näkyviksi, ja niiden etenemistä ja onnistumista sekä tarvittavia lisätoimenpiteitä seuraa koko kaupungin talousjohto. Mikäli vastaava asia tulee myöhemmin ilmi toisaalla, on sen korjaamisen edellyttämät toimenpiteet jo hiottu valmiiksi, ja asiaan kyetään puuttumaan nopeammin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Kaupunginkanslia on luonut menettelyn tilintarkastajan antamisen suositusten seurantaan.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Suosituksen seuranta käsitellään Talouden ohjaus -ryhmässä, jossa on läsnä koko kaupungin talousjohto. Tällöin myös muut kuin suosituksen kohteena oleva organisaatio hyötyvät havainnoista ja niille sovituista ratkaisutoimenpiteistä.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.2 Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Palvelukeskus Helsingin tulee selkeyttää sitovien toiminnan tavoitteiden esittämistapaa siten, että se on yhdenmukainen talousarviossa ja tilinpäätöksessä sekä talousarvion eri kohdissa.

Arviointikertomuksessa 2020 todettiin, että Palvelukeskusliikelaitokselle asetettiin vuoden 2020 talousarviossa viisi sitovaa toiminnan tavoitetta. Niitä vastasi talousarviossa kuitenkin vain yksi asiakastytyvää kuvaa mittari. Talousarvion toisessa kohdassa puolestaan liikelaitoksen sitovaksi toiminnan tavoitteeksi ilmoitettiin asiakastytyvyys. Talousarvion mukaan liikelaitoksella oli sitovia toiminnan tavoitteita siis joko viisi tai yksi. Tilinpäätöksessä Palvelukeskus raportoi vain asiakastytyvää koskevan mittarin toteuman.

Vuoden 2022 talousarviossa Palvelukeskusliikelaitos oli asettanut vain yhden sitovan tavoitteen, ”asiakaskokemustavoite”, jonka mittarina oli asiakastytyvyys. Aiemmin kuvattu sekava esittämistapa on siis korjattu.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Epäselvä tavoitteiden ja mittareiden esittämistapa on korjattu selkeäksi.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Sitovan tavoitteen toteutumisen seuranta on nyt yksiselitteistä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee selkeyttää talousarviossa asiakaspalautteen vastaamisen tavoiteajan mittaria, jotta sen toteutumisen tulkinta on yksiselitteinen.

Vuoden 2020 talousarviossa kaupunkiympäristön toimialalla oli tavoitteena ”Asiakaskokemuksen parantaminen. Sen toinen mittari oli ”Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa (viisi arkipäivää)”. Tarkastuslautakunta totesi vuoden 2020 arviointikertomuksessaan, että koska mittarissa ei ole mainittu, että kyse olisi keskiarvosta tai mediaanista, mittaria voidaan tulkita myös niin, että tavoiteaika ei saa lainkaan ylittyä. Seurannassa toimiala on katsonut, että viisi arkipäivää tarkoittaa seitsemää vuorokautta. Seitsemän vuorokauden ylityksiä oli vuoden 2020 aikana kuusi prosenttia. Tällä tavoin tarkasteltuna mittari ei ole toteutunut. Sen sijaan, jos arvioidaan toteutumista keskiarvon perusteella, mittari toteutui, sillä vuoden keskiarvo oli 5,8 vuorokautta. Tarkastuslautakunta totesi, että mittarin toteutumiseen ei voida ottaa kantaa.

ARVIONTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Vuoden 2022 talousarviossa vastaava mittari oli asetettu muodossa ”Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa: saapuneisiin palautteisiin vastattu keskimäärin viidessä arkipäivässä.” Kun mittariin on lisätty sana ”keskimäärin”, mittarin arvon toteutumisen tulkinta on jatkossa yksiselitteistä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Mittaria on selkeytetty.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Mittarin toteutuminen voidaan nyt todeta yksiselitteisesti.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Pelastuslaitoksen tulee selkeyttää talousarviossa sairauspoissaolojen ja VATU-menettelyiden toteutumisen mittareita siten, että niille asetetaan tavoitetasot.

Vuoden 2020 talousarviossa Pelastuslaitoksella oli tavoitteena ”Henkilöstön työkykyä edistetään jatkuvasti” ja sen mittarina ”Sairauspoissaolot ja VATU-menettelyt toteutuvat”. Tarkastuslautakunta totesi vuoden 2020 arviointikertomuksessaan, että tavoitteen toteutumista ei voida arvioida, koska mittarille ei ollut asetettu talousarviossa tavoitetasoa.

Vuoden 2022 talousarviossa Pelastuslaitos ei enää asettanut vastaavaa tavoitetta, joten suosituksessa esiin nostettu selkeyttämistarve on poistunut tätä kautta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Epäselvää tavoitetta ei enää ole esitetty talousarviossa.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Tavoitteiden toteutumisen arviointi on jatkossa mahdollista, kun talousarviossa ei ole enää asetettu suosituksessa tarkoitettua epäselvää tavoitetta.

Johtopäätökset: Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Kolmesta esiin nostetusta ongelmallisesta tavoitteesta tai mittarista kahta on selkeytetty ja yksi on poistettu kokonaan talousarviosta. Suositusten mukaisesti on siis toimittu, kun sitovia tavoitteita ja niiden mittareita on kehitetty.

2.3 Kaupungin talouden arviointi**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

Kaupunginhallituksen tulee varautua kasvaviin kustannuksiin, jotka johtuvat koronapandemian aiheuttamasta hoito- ja palveluvelasta sekä oppimisvajeesta.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kaupunginkanslian selvitys 9.12.2022

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä vuoden 2022 talousarviossa kaupunginhallituksen käyttövaroihin varattiin 70 miljoonan euron määräraha koronapalautumista varten. Määrärahasta siirrettiin kaupunginvaltuuston 19.01.2022 (§ 5) päätöksellä 45 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveystalouteen. Jäljelle jääneestä 25 miljoonasta eurosta kaupunginhallitus osoitti 10.01.2022 (§ 2) kahdeksan miljoonaa euroa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle ja 17 miljoonaa euroa kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Kaupungin oman koronarahoituksen lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on ollut käytössä myös valtion tähän osoittamaa hankerahoitusta.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla määrärahasta käytetään vuoden 2022 aikana noin puolet kulttuuri- ja tapahtuma-alan tukemiseen, lasten ja nuorten hyvinvointivaarallisuuden korjaamiseen, ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin ja liikkeelle lähtemisen tukemiseen sekä ulkoilun ja liikunnan mahdollisuuksien vahvistamiseen. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla määrärahasta käytetään vajaa kolmannes muun muassa joustaviin opetus- ja tukijärjestelyihin, monikielisiin ohjajiin sekä opiskeluhuoltoon ja koululaisten iltapäivätoiminnan lisävastuuseen. Koronapandemian aiheuttamasta hoito- ja palveluvelasta sekä oppimisvajeesta johtuviin kasvaviin kustannuksiin on varattu riittävä määräraha, jonka käyttö jää kuluvana vuonna osin suunniteltua vähäisemmäksi muun muassa henkilöstön saatavuuden ongelmien ja rekrytointien viivästyksen takia.

Kaupunginvaltuustolle on tarkoitus esittää käyttämättä jäävää määrärahaa vastaavan ylitysoikeuden myöntämistä vuodelle 2023. Kaupunginhallitus osoittaa ylitysoikeuden kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan sekä kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan käyttöön koronapalautumista tukevien toimenpiteiden jatkamista varten. Sosiaali- ja terveystaloudessa hoito- ja palveluvelan korjaamista jatketaan vuonna 2023 valtion toimintaan osoittaman yleiskatteisen rahoituksen puitteissa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Suosituksen mukaan on toimittu, kun määrärahaa on varattu koronapandemian aiheuttamasta hoito- ja palveluvelasta sekä oppimisvajeesta palautumiseen. Sosiaali- ja terveystalouteen varattiin pääosa määrärahasta, ja loput jaettiin kasvatuksen ja koulutuksen sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialoille.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Hoito- ja palveluvelkaa on saatu purettua, vaikka kaikkia toimenpiteitä ei ole voitu toteuttaa muun muassa henkilöstön saatavuushaasteiden takia.² Määrärahaa on jäänyt käyttämättä, ja kaupunginhallitus esittää vastaavan suuruista ylitysoikeutta kasvatuksen ja koulutuksen sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalle.

Johtopäätökset: Kaupungin talouden arviointi

² Toisen asteen opiskelijoiden hyvinvointi. Tarkastuslautakunnan arviointimuistion luonnos 26.1.2023 ja Suositusten vaikuttavuus 2020, 2. toimikunta, arviointimuistion luonnos 26.1.2023.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Koronapandemiasta palautumiseen on varauduttu suosituksen mukaisesti. Osa toimenpiteistä viivästyy henkilöstön rekrytointiongelmien takia.

2.4 Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginhallituksen tulee varmistaa, että yhteisrahoitteisissa hankkeissa hankkeen ohjauksesta, valvonnasta ja niiden toteuttamiseen liittyvästä toimivallasta sekä varautumisesta kustannustason muutokseen sovitaan yksityiskohtaisesti ennen kuin hankkeen enimmäishinnasta päätetään.

Kaupunginkanslian selvitys 16.1.2023

Kaupunginhallitus on aikaisemmassa vastauksessaan todennut, että suurten hankkeiden käsittely- ja päätösprosessia kehitetään kohti kaksivaiheista päätöksentekoa. Sama menettely sopii ainutkertaisiin hankkeisiin, joiden toteuttamisesta ei ole olemassa aikaisempaa kokemusperusteista tietoa laadukkaiden kustannusarvioiden laatimisen pohjaksi hankesuunnitteluvaiheessa. Kaksivaiheisessa päätöksentekossa ensimmäisen vaiheen päätöksessä päätettäisiin hankkeen sitovista tavoitteista ja toteutukseen tähtäävän suunnittelun käynnistämisestä. Samalla sitouduttaisiin suunnitteluvaiheen kustannuksiin, mitä on pidettävä perusteltuna, koska tämä mahdollistaa lopullisen päätöksen tekemisen parempien tietojen ja suunnitelmien pohjalta.

Hankkeen lopullinen toteutuspäätös tehtäisiin vasta pidemmälle vietyjen suunnitelmien perusteella laadittujen kustannusarvioiden perusteella, jolloin samassa yhteydessä olisi mahdollista päättää yksityiskohtaisemmin hankkeen ohjauksesta, valvonnasta ja niihin liittyvästä mahdollisesta erillistoimivallasta sekä varautumisesta kustannustason muutokseen.

Kaksivaiheinen päätöksenteko on sisällytetty päivityksen alla olleisiin tilahankkeiden käsittelyohjeisiin. Ohjeet on valmisteltu eri toimialojen yhteistyössä tilahankkeiden hankeohjausryhmän ohjauksessa ja ne on käsitelty joulukuun alussa pormestarin vetämässä toimitilastrategian toimeenpanon ohjausryhmässä. Ohjeet on tarkoitus viedä päätettäväksi kaupunginhallitukseen alkuvuodesta 2023.

Kaksivaiheinen päätöksenteko on tarkoitus sisällyttää myös katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeisiin, joiden päivitys on käynnistynyt vuoden 2022 syksyllä.

Kustannusarvioihin ja enimmäishintoihin liittyvät haasteet eivät rajoitu vain yhteishankkeisiin ja samankaltaisia haasteita ilmenee myös muissa kaupungin hankkeissa.

Ohjeiden päivitystyön ja eri tahojen käsittelyjen yhteydessä on ymmärrys suurista ja monimutkaisista hankkeista sekä niihin liittyvistä erityisistä ominaispiirteistä lisääntynyt laajasti.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Päivitetävällä ohjeistuksella pyritään varmistamaan hankkeiden entistä selkeämpi ohjaus. Suurissa ja monimutkaisissa hankkeissa kaksivaiheisella päätöksenteolla uskotaan olevan merkittävä vaikutus hankkeiden enimmäishinnan määrittämisessä onnistumiseen. Siksi myös valmius kantaa yksivaiheista päätöksentekoa suuremmat suunnittelukustannukset siinäkin tapauksessa, ettei hanketta lopulta päätettäisikään toteuttaa, on olennainen osa kokonaisuutta.

On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi/erityisesti valtion kanssa toteutettavissa yhteishankkeissa kyse on erilaisten tavoitteiden, toimintatapojen ja reunaehtojen yhteensovittamisesta, eikä kaupunki voi yksin määritellä esimerkiksi sitä, sovelletaanko hankkeeseen indeksiehtoa vai ei.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Suurten hankkeiden käsittely- ja päätösprosessia on kehitetty kohti kaksivaiheista päätöksentekoa, mikä mahdollistaa suosituksen mukaisen toiminnan. Uudistetut ohjeet ovat kuitenkin vasta tulossa kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Vaikutuksia ei vielä ole.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että kaupunginvaltuuston päätettäväksi tuotavien hankkeiden toteutussuunnitelmat ovat riittävän pitkälle vietyjä ja korkealaatuisia, ja että niistä laaditaan mahdollisimman luotettava kustannusarvio. Lisäksi on varmistettava urakoitsijan sitoutuminen hankkeen kustannustehokkuuteen toteuttamiseen.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 9.1.2023

Toimitilahankkeissa hankesuunnitteluvaiheessa laadituista suunnitelmista pyritään saamaan riittävän tarkat siten, että luotettavan kustannusarvion laatiminen on mahdollista hankesuunnitelman päätäntää varten. Hankkeen toteutussuunnitteluvaiheessa kaikkia suunnitelmia täydennetään ja tarkennetaan.

Hankesuunnitteluvaiheessa sekä toteutussuunnitteluvaiheessa tehtävät rakenteita rikkovat tutkimukset ovat osoittautuneet erittäin haastaviksi toteuttaa, koska se vaatisi usein käyttäjien pois muuttoa kohteesta huomattavan aikaisin ja nostaisi käyttäjän väistötilakustannuksia.

Toteutusvaiheessa rakennusurakan ja purku-urakan erottaminen omiksi kokonaisuuksiksi on osoittautunut joissakin tapauksissa toimivaksi ratkaisuksi. Tämä mahdollistaa suunnitelmien täydentämisen purkutilannetta vastaavaksi ja kyseisten työsuoritusten saamista urakkaan. Erillinen purku-urakka tosin lisää rakentamisaikaa ja siten väistötilakustannuksia.

Suurimmissa perusparannushankkeissa on käytetty yhteistoiminnallista projektinjohtourakkaa, jossa urakoitsija valitaan niin, että urakoitsijalla on mahdollisuus joihinkin suunnitteluratkaisuihin.

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Rakennusurakan ja purku-urakan erottaminen omiksi kokonaisuuksiksi on vähentänyt muutostöiden lukumäärää. Pitää tosin huomata tai ymmärtää, että kyseiset purku-urakan aikana havaitut puutteet ovat siten hinnaltaan pääurakan sisällä.

Urakoitsijan sitouttaminen työhön tapahtuu lopullisen tarjouspyynnön kautta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Rakennusurakan ja purku-urakan erottaminen omiksi kokonaisuuksikseen sekä yhteistoiminnallisen projektinjohtourakan käyttäminen ovat uusia toimintatapoja. Vastauksesta ei käy täysin selväksi, miten niiden käyttö edistää suosituksessa mainittuja asioita. Voidaan kuitenkin olettaa, että uusilla toimintatavoilla pyritään suosituksen mukaisen asiointitilan saavuttamiseen. Vastauksesta ei ilmene tarkemmin, miten urakoitsijoita sitoutetaan hankkeen kustannustehokkaaseen toteuttamiseen. Toimenpiteisiin on osittain ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset ☹

Purku-urakan erottaminen muusta rakennusurakasta on joissain tapauksissa havaittu toimivaksi. Muutostöiden lukumäärää on onnistuttu vähentämään. Toisaalta uusi toimintamalli kasvattaa rakentamisajan ja väistöilakustannusten kasvua. Tietoa siitä, ovatko hyödyt haittoja suuremmat, ei ole.

Johtopäätökset: Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke

Suosituksen suuntaisesti on toimittu, mutta kaksivaiheista päätöksentekoa edellyttävä ohjeistus oli arviointiajankohtana vasta menossa kaupunginhallituksen käsitteilyyn. Kaupunkiympäristön toimialalla on kokeiltu rakennusurakan ja purku-urakan erottamista toisistaan, mikä voi edistää luotettavamman kustannusarvion saamista.

2.5 Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy**2.5.1 Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy****Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee kokeilla merkittävimpiin ARA-vuokrakeskittyymiin kuuluvien yksittäisten talojen muuttamista asumisoikeustaloiksi ja valtion korkotuen päätyttyä harkita yksittäisten talojen peruskorjaamista omistustaloiksi, jotta asuntojen hallintamuotojakauma vastaisi asumisen ja maankäytön toteutusohjelman tavoitteita kaikilla alueilla.

Kaupunginkanslian selvitys 9.12.2022

Kaupunginkanslian mukaan tehokkainta asuinalueiden eriytymisen ehkäisyä on tehdä monia pitkän ja lyhyen aikavälin toimenpiteitä. Paikallisen asuntokannan hallintamuotojakauman tasapainottaminen muuttamalla yksittäisiä ARA-vuokrataloja asumisoikeustaloiksi tai omistustaloiksi vaatii monien asioiden huomiointia. Mikäli

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

arvioidaan, että jossakin yksittäisessä kohteessa tilanne vaatii talokohtaisia toimenpiteitä, tällainen muutos on tarkoituksenmukaisinta tehdä peruskorjausten tullessa ajankohtaisiksi. Helsingissä on toteutettu ja suunnitteilla useita purkavan uudisrakentamisen kohteita, joissa korjaustarpeessa olevia ARA-vuokrataloja puretaan, alueen rakennusoikeutta lisätään ja uudisrakentamisen yhteydessä alueen hallinta- ja rahoitusmuotoja monipuolistetaan rakentamalla aso- tai omistusasuntoja.

Erityisesti segregaatian ehkäisyyn panostetaan kaupunkiyhteisesti kaupunki uudistuksen toimintamallilla valituilla kohdealueilla, joita ovat Malminkartano-Kannelmäki, Malmi ja Mellunkylä sekä Meri-Rastila. Tarkoitus on kohentaa asuinalueiden viihtyisyyttä ja vetovoimaa kokonaisvaltaisesti eri toimialojen toimesta sekä mahdollistaa laadukas täydennysrakentaminen. Tehokkain ja nopein keino monipuolistaa alueiden hallintamuotojakaumaa on uudisrakentaminen, jolla vastataan myös kaupungin korkeisiin asuntotuotantotavoitteisiin.

Purkavan uudisrakentamisen myötä alueiden rakennusoikeus on lisääntynyt merkittävästi tuottaen alueelle uutta ja monipuolista asuntokantaa sekä tuoden uusia asukkaita. Kaupunki uudistuksen toimintamallin myötä alueille on ohjelmoitu monia palveluinfrastruktuuria parantavia ja ympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta lisääviä investointeja vuosille 2022–2035.

Kaupunki ympäristön toimialan selvitys 9.12.2022

Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy edellyttää lukuisia pitkän ja lyhyen aikavälin toimenpiteitä. Paikallisen asuntokannan hallintamuotojakauman tasapainottaminen muuttamalla yksittäisiä ARA-vuokrataloja asumisoikeustaloiksi tai omistustaloiksi vaatii monien asioiden huomiointia. Kaupunki ympäristön toimialalla ei ole yksin mahdollisuutta päättää yksittäisten kohteiden rahoitus- ja hallintamuodon muuttamisesta tai rakennusten purkamisesta, koska rakennukset eivät ole kaupungin omistuksessa, vaan ne omistaa tontin vuokralainen. Vuokrasopimus ehtoineen sitoo myös kaupunkia. Näin ollen rakennusten konvertointi edellyttää aina sopimista vuokralaisen kanssa tai sitä, että kaupunki sopii vuokralaisen kanssa, että vuokralainen myy rakennukset kaupungille. Mikäli arvioidaan, että jossakin yksittäisessä kohteessa tilanne vaatii talokohtaisia toimenpiteitä, tällainen muutos on tarkoituksenmukaisinta tehdä peruskorjausten tullessa ajankohtaisiksi.

Kaupungilla on vireillä eri vaiheissa useita hankkeita, joiden tavoitteena on alueen olemassa olevan asuntokannan rahoitus- ja hallintamuotojakauman tasapainottaminen erityisesti purkavan saneerauksen kautta tehtävän täydennysrakentamisen avulla. Tällaisia hankkeita on vireillä ainakin Pitäjänmäen, Malmin, Pihlajamäen, Meri-Rastilan, Vesalan, Kontulan, Mellunkylän sekä Myllypuron alueilla.

Segregaation ehkäisy on vahva tavoite sekä kaupunkistrategiassa että AM-ohjelmassa. Erityisesti segregaatian ehkäisyyn panostetaan kaupunkiyhteisesti kaupunki uudistuksen toimintamallilla valituilla kohdealueilla, joita ovat Malminkartano-Kannelmäki, Malmi ja Mellunkylä sekä Meri-Rastila. Tarkoitus on kohentaa asuinalueiden viihtyisyyttä ja vetovoimaa kokonaisvaltaisesti eri toimialojen toimesta sekä mahdollistaa laadukas täydennysrakentaminen.

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Toimialan mukaan tehokkain ja nopein keino monipuolistaa alueiden hallintamuotojakaumaa on uudisrakentaminen. Kaupungin maalle kaavoitettavien uusien asuntontonttien alueelle soveltuva rahoitus- ja hallintamuoto (esimerkiksi ASO) arvioidaan aina tapauskohtaisesti yhteistyössä kaupunginkanslian asumisen yksikön kanssa ja hankkeen rahoitus- ja hallintamuodosta määrätään tontinvarausehdoissa. Tontinluovutuksen lisäksi kaupunki pyrkii tukemaan uudisrakentamishankkeiden toteutumista kaupunki uudistusalueilla sekä valittujen asemanseutujen alueella aktiivisesti myös muilla maapoliittisilla keinoilla maapoliittisten linjausten mukaisesti. Linjaukset sisältävät muun muassa näille alueille suunnatun asuinkerrostalojen täydennysrakentamisen edistämiskokeilun vuosille 2021–2025, jonka tavoitteena on lisätä täydennysrakentamisen taloudellista houkuttelevuutta.

Alueellisen segregaatian ehkäisemiseen tähtääviä asuntorakentamisen hankkeita on vireillä lukuisia eri puolella Helsinkiä ja toimialan kokemuksen mukaan yksityisten toimijoiden, kuten taloyhtiöiden, kiinnostus täydennysrakentamista kohtaan on lisääntynyt. Täydennysrakentamishankkeet ovat kuitenkin pääosin vasta valmistelun eri vaiheessa ja niiden toteutuminen on hidasta muun muassa kaavavalituksista johtuen esimerkiksi Meri-Rastilassa. Kaupunginkanslian asuminen -yksikkö on kehittänyt mittaristoa kaupunki uudistusalueiden segregatiokehityksen mittaamiseksi. Toteutuneen uudisrakentamisen ja muiden toimien vaikutukset näkyvät kuitenkin todennäköisesti vasta vuosien kuluttua.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☹️

ARA-vuokrakeskittymien ARA-asuntoja ei ole toistaiseksi muutettu eri hallintomuotoihin eikä tämä ole ilmeisesti suunnitelmassakaan. Samaan tavoitteeseen voidaan toisaalta pyrkiä muilla keinoilla.

Toimenpiteiden vaikutukset ☹️

Koska toimenpiteitä ei ole tehty, vaikutuksia ei voi olla.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian ja kaupunki ympäristön toimialan tulee hyödyntää raidehankkeiden myötä parantuvaa alueiden saavutettavuutta täydennysrakentamalla ja palveluita kehittämällä.

Kaupunginkanslian selvitys 9.12.2022

Kaupunginkanslian mukaan Raide-Jokerin pysäkkien läheisyydessä Pitäjänmäellä, Haagassa, Maunulassa ja Oulunkylässä kussakin on kaavoitettu useita kymmeniä tuhansia kerrosneliömetrejä täydennysrakentamista. Viikissä ja Myllypuron Karhunkaatajan alueella kummassakin tavoitteena on kaavoittaa täydennysrakentamista yli 100 000 kerrosneliömetriä.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kruunusiltojen raitioyhteyden keskustaosuuden pysäkkien ympäristössä ei ole mahdollisuuksia täydennysrakentamiseen lukuun ottamatta Hakaniemenrannan asema-kaava-alueita, jossa uutta rakentamista on kaavoitettu noin 60 000 kerrosneliömetriä. Alueen asukasmäärän lisäys on arviolta 1 250 asukasta. Hakaniemenrannan asuntorakentaminen alkaa arviolta vuonna 2026 tai 2027 rannan täyttötöiden valmistuttua.

Laajasalossa Kruunusiltojen raitiotieyhteyden välittömään läheisyyteen on jo rakennettu ja tullaan rakentamaan yhteensä noin 11 000 asuntoa. Näistä on jo valmistunut noin 3 200 asuntoa, jotka sijoittuvat Kruunuvuorenrannan projektialueelle. Kruunuvuorenrannan lisäksi raitiotien viereen tullaan rakentamaan asuntoja Koirasaarentien itäpäässä, Laajasalontien varrelle ja Yliskylänlahteen.

Kaikilla edellä mainituilla alueilla on kaavoitettu ja rakennetaan myös yksityisiä ja julkisia palveluita. Kanslian mukaan toimenpiteiden vaikutuksena asukasmäärä Raide-Jokerin varrella kasvaa merkittävästi ja palvelutaso paranee erityisesti Oulunkylässä ja Viikissä.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 9.12.2022

Kaupunkiympäristön toimiala edistää aktiivisesti asemakaavoitusta, tontinluovutusta ja muita maapoliittisia toimenpiteitä. Edellä Kanslian selvityksessä mainittujen alueiden lisäksi kaupunkiympäristölautakunta on huhtikuussa 2022 hyväksynyt Itäkeskuk- sen ja sen ympäristön suunnitteluperiaatteet, jotka toimivat alueen tulevan kaavoituksen pohjana. Alueen kaavoituksen ja asuntohankkeiden toteutumisen edistämiseksi suunnitteluperiaatteiden alueelta on vuoden 2022 aikana osoitettu merkittäviä kehittämisvarauksia eri toimijoille esimerkiksi Stoaan, Puhoksen sekä Puotilan metroaseman alueilta.

Vuonna 2021 myönnettiin kahden toimijan muodostamalle konsortiolle merkittävä kehittämisvaraus Vuosaaren metroaseman läheisyyteen sijoittuvasta niin kutsutusta Mosaiikkikorttelin alueesta. Lisäksi maankäytön kehittämishankkeita on valmisteilla eri vaiheissa raskaan raideliikenteen asemien vaikutusalueella muun muassa Mel-lunkylän Kontulassa, Malmilla sekä Malminkartanossa.

Toimenpiteet edistävät merkittäväällä tavalla asuinrakentamista mainituilla alueilla.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Raidehankkeiden pysäkkien läheisyyteen on jo kaavoitettu ja suunnitellaan runsaasti uutta täydennysrakentamista.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Alueiden asukasmäärä on kasvanut ja sillä on mahdollisuus kasvaa lisää. Kaavoitus on myös luonut mahdollisuuksia uusille palveluille.

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee määritellä selkeät vastuut ja menettelytavat lähijunaliikenteen asemanseutujen ja ostoskeskusten yhteiselle hallinnoinnille varsinkin tilanteissa, joissa eri tahojen omistus hankaloittaa kehittämistä.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 9.12.2022

Asemanseutujen Faceliftiä, eli nopeita toimenpiteitä, on edistetty tehdyn konsulttityön pohjalta kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian yhteistyönä Käpylän, Oulunkylän, Pukinmäen, Malmin, Tapanilan ja Puistolan asemilla.

Henkilöresursseista, rahoituksesta ja asema-alueiden hallinnoinnin kehittämiseksi tarvittavasta sopimusvalmistelusta on sovittu Maankäyttö ja kaupunkirakenne -palvelukokonaisuuden johtoryhmässä lokakuussa 2022. Sovitut toimenpiteet koskevat esimerkiksi pintojen ja valaistuksen kunnostusta, siivousta ja puhdistusta, opasteita, viherkasvillisuuden uudistamista sekä joitakin rakenteellisia korjauksia. Pienemmät kohteet etenevät kunnossapidon kautta nopeasti toteutukseen. Laajemmat toimenpiteet etenevät puolestaan toiminnanohjauksen kautta jatkosuunnitteluun ja toteutukseen vuosina 2023–2025. Muutamia viherkasveja ja yleistä ilmettä koskevia toimenpiteitä on jo toteutettu, esimerkiksi Puistolan asemalla maalaamalla alikulun seinäpinnoille taideteos.

Toimenpiteiden toteuttamista seurataan kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian yhteistyönä sisäisesti neljä kertaa vuodessa sekä kaksi kertaa vuodessa Asemanseutujen seurantaryhmässä. Asema-alueiden hallinnoinnin kehittämiseen liittyvien sopimusasioiden edistämistä varten on varattu henkilöresurssi Helsingin ja Väyläviraston toimesta. Asemaseutujen viihtyvyyden kehittämiseksi vaadittavat vuosille 2023–2025 ajoittuvat investoinnit ovat kaupungin osalta tasolla noin 150 000–200 000 euroa vuodessa.

Vanhojen ostoskeskusten omistamisesta vastaavien keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden omistuspohja on usein hajautunut. Kaupungilla ei ole itse suoraan keinoja vaikuttaa yksityisten yhtiöiden omistuspohjaan, ellei kaupunki ryhdy hankkimaan osakkeita omistukseensa. Tätä ei ainakaan lähtökohtaisesti voida pitää tarkoituksenmukaisena muun muassa kaupungin maanhankintamäärärahojen rajallisesta määrästä johtuen.

Ostoskeskusyhtiöiden hajautuneesta omistuspohjasta johtuvia haasteita joudutaan ratkaisemaan aina tapauskohtaisesti. Yhtenä keskeisenä vaihtoehtona on ostareiden kehittymisen tukeminen kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin siten, että kaupunki kannustaa yksityisiä ammattimaisia kiinteistökehittäjiä neuvottelemaan ja sopimaan yhtiöiden osakkaiden kanssa ostarin alueen kehittämisestä. Käytännössä tämä tarkoittaa useimmiten sitä, että kaupunki varaa yhtiölle vuokratun tontin ja sen ympärillä olevia alueita maankäytön kehittämishanketta varten (tontin uudelleenkaavoitus kumppanuuskaavoituksena) sellaiselle kiinteistökehittäjälle, joka on onnistunut pääsemään sopimukseen ostariyhtiön osakkaiden kanssa ostarin tontin

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

kehittämisestä. Vaihtoehtoisesti kaupunki voi esimerkiksi asettaa yhtiön maanvuokrasopimuksen jatkamisen edellytykseksi sen, että ostariyhtiö ryhtyy kehittämään alueen maankäyttöä valitsemansa ammattimaisen kiinteistökehittäjän kanssa. Molemmissa tapauksissa kaupungin, ostariyhtiön osakkaiden ja valitun kiinteistökehittäjän tulee hyötyä taloudellisesti alueen maankäytön tehostamisesta, jotta hankkeilla olisi realistiset mahdollisuudet toteutua.

Kuvatun kaltaisia ostarialueiden maankäytön kehittämiseen tähtäviä kehittämis- ja tontinvarauksia on esitetty viime vuosina ainakin Oulunkylän ostoskeskus Ogelin, Puotilan ostarin, Itäkeskuksen Puhoksen sekä Kontulan ostarin kehittämiseksi.

Tehdyt toimenpiteet ovat osaltaan edistäneet mainittujen asemanseutujen ja ostareiden kehittämistä kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Asemanseutujen yhteistyössä on olemassa käytännöt muiden toimijoiden kanssa ja kunnossapidon vastuita on pystytty määrittelemään. Ostoskeskusten tapauksessa jokainen hanke on erilainen hajautuneesta omistuksesta johtuen ja kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa ovat rajallisia.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Asemanseutujen pieniä parannustoimia on jo käynnistetty, mutta isommat toimenpiteet odottavat toteutusta. Jotkin ostoskeskusalueiden kehittämishankkeet ovat käynnissä.

Johtopäätökset: Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy

ARA-asuntoja ei ole muutettu tai suunnitella toistaiseksi muutettavan toiseen hallintamuotoon vuokrateskitymissä. Raideliikennehankkeiden pysäkkien ympäristöön on jo kaavoitettu runsaasti ja lisää täydennysrakentamismahdollisuuksia suunnitellaan. Tämä luo lisää mahdollisuuksia palveluille ja kasvattaa asukasmäärää. Asemanseuduilla on luotu käytännöt yhteistyöhön ja pieniä parannuksia on jo toteutettu. Ostoskeskusalueilla kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa ovat rajallisia, mutta osa kehittämishankkeista on edennyt.

2.6 Osallisuus ja avoimuus**2.6.1 Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla****Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä rajata osallistuvan budjetoinnin tavoitteet ja hankkeet siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa hankkeille varatuilla resursseilla.

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kaupunginkanslian selvitys 2.12.2022

Osallistuvan budjetoinnin määrärahoja seurataan toimialoilla sekä osallisuus- ja neuvontayksikössä ja taloushallintopalveluissa. Kaupunginkanslia on perustanut myös hankkeiden ja talouden seurantaan erillisen seurantaryhmän yhteistyössä toimialojen sekä taloushallintopalveluiden kanssa. Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden tilanneseurantaa suoritetaan neljä kertaa vuodessa ja tämän lisäksi osallistuvan budjetoinnin ohjausryhmä seuraa säännöllisesti meneillään olevien hankkeiden kehittymistä.

Vaikutukset: Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteutumista on helppo seurata. Tiivistetyn toimialayhteistyön myötä tuetaan ajantasaista tietoa Omastadin nettisivuille hankkeista ja kokonaisuudesta tehdään tiedotteita. Toimialat voivat tasata hankkeidensa määrärahoja eri hankkeiden välillä. Eli jos jostain hankkeesta jää määrärahoja, niitä voidaan käyttää toiseen keskeneräiseen. Toimiala ei kuitenkaan saa ylittää sille varattua kokonaismäärärahaa Omastadi-hankkeisiin.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 9.12.2022

Kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian välinen vuoropuhelu on ollut aktiivista OmaStadi 2.0 kierroksella. Osapuolet ovat tavanneet säännöllisesti toisen kierroksen aikana kehittäjä- ja ohjausryhmässä. Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin projektinjohtajat ovat käyneet säännöllisesti vuoropuhelua myös toimialan eri palveluiden kuten taloushallinnon ja rakennuttamispalveluiden kanssa.

Osallistuvan budjetoinnin projektijohtajilla on vastuu niin rahoituksen seurannasta kuin myös hankkeiden koordinoinnista. Toimintatapaa on lisäksi kehitetty vuorovai- kutteisemmaksi ja hankkeiden konkreettisia haasteita on ratkottu viikoittain pidettävissä tilannepalaverieissa. Rahoituksen seurantaa tehdään yhteistyössä toiminnan- ohjauksen ja talouspalveluiden kanssa. Osallistuvan budjetoinnin toisella kierroksella on lisäksi korostettu kokonaisbudjetin merkitystä, mutta budjetin siirtäminen hankkeiden välillä on kuitenkin mahdollista maltillisissa tapauksissa. Hankkeiden budjettisiirrot tehdään yhdessä talouden tukihenkilöiden kanssa.

Vaikutukset: Kymppien hankkeiden toteutuksen organisointi on ollut selkeää, se on edennyt jouhevasti ja Omastadi-seurantasivut ovat ajan tasalla. Lisäksi Omastadi-prosessi on saanut myönteisen imagon toimialalla. Lisäksi kaupunginkanslian osallisuustiimille on avautunut toimialojen tekeminen konkreettisemmin. Vastuuhenkilöt ovat saaneet riittävää tukea, jotta hankkeet on voitu käynnistää ajallaan.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Kaupunginkanslia ja kaupunkiympäristön toimiala ovat tehneet tiivistä yhteistyötä osallistuvan budjetoinnin prosessin kehittämiseksi. Kustannuseurantaa on kehitetty sekä yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa että toimialalla itsenäisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Selvityksien perusteella kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tiivis yhteistyö on parantanut osallistuvan budjetoinnin prosessia sekä hankkeiden seuranta. Kustannusseurannan sekä vuorovaikutuksen kehittyminen on siten parantanut mahdollisuutta toteuttaa hankkeet niihin varatuilla resursseilla.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee kehittää hankkeiden kokonaiskustannusten seuranta ja varmistaa, että kustannuksista saadaan oikeat tiedot.

Kaupunginkanslian selvitys 2.12.2022

Kaupunginkanslia on käynnistänyt talouden seurantaan erillisen yhteistyöryhmän toimialojen taloushallintopalveluiden kanssa. Kaikille osallistuvan budjetoinnin hankkeille annetaan oma projektinumero, joka varmistaa kustannuksien kohdentumista. Hankkeiden seuranta tehdään myös talouden ennustamisen kokonaisuudessa. Lisäksi hankkeiden kokonaiskustannuksia voi seurata BO-raporteilla.

Toimialojen vastuulla on kuitenkin vastata hankkeiden taloudesta. Kaupunginhallitus on päättänyt 28.6.2021 § 500, että taloushallintopalvelut avaavat osallistuvan budjetoinnin hankkeille projektit ja niille sidotut määrärahat. Seuranta suoritetaan sekä toimialoilla, kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikössä, että taloushallintopalveluissa.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 9.12.2022

Kaupunkiympäristön toimialan selvityksen mukaan kustannusseurantaan on kehitetty Heta-raportit toteutuspoluittain, jotka kattavat kaikki hankkeet. Kustannukset raportoidaan kaksi kertaa kuukaudessa. Tämän avulla hankkeiden käyttötalouden ja investointien kokonaiskustannuksia pystytään seuraamaan ensimmäistä kierrosta tarkemmin.

Hankkeiden vastuuhenkilöille on luotu erilliset ohjeistukset kustannuksien kirjaamiseen. Tämän lisäksi vastuuhenkilöille on järjestetty perehdytystilaisuuksia ja hankkeiden toteuttamista tukevia klinikoita kaksi kertaa kuukaudessa alkuvuodesta 2022. Lisäksi osallistuvan budjetoinnin hankkeiden taloushallintoa varten on nimetty kaksi erillistä henkilöä. Henkilöt tukevat vastuuhenkilöitä talouden ja tilauksien ongelmissa sekä toimivat linkkinä taloushallintopalveluiden ja kaupunginkanslian välillä.

Vaikutukset: Selkeät rakenteet ovat helpottaneet viime kierrosta huomattavasti suuremman hankemäärän toteutusta. Toimialalla on organisoiduttu ensimmäistä kierrosta paremmin ja sisäinen yhteistyö on toiminut hyvin. Selkeä rakenne on osaltaan myös vaikuttanut koko toimialan myönteisempään suhtautumiseen osallistuvaa budjetointia kohtaan.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Toimialoilla on viimeinen vastuu vastata hankkeiden taloudesta, mutta eri osapuolien yhteistyö on kehittänyt kokonaiskustannusten seurantaa ja oikeiden tietojen saatavuutta. Kaupunkiympäristön toimiala on järjestänyt vastuuhenkilöille koulutuksia, jotka ovat sisältäneet myös talouskoulutusta.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Kaupunginkanslia ja kaupunkiympäristön toimiala ovat kehittäneet hankkeiden kokonaiskustannusseurantaa oikeiden tietojen turvaamiseksi. Eri osapuolien tiivis yhteistyö on parantanut myös kokonaiskustannusten seurantaa. Osallistuvan budjetoinnin prosessien kehittäminen ja entistä selkeämpi rakenne on samalla parantanut positiiivista suhtautumista osallistuvaan budjetointiin kaupunkiympäristön toimialalla.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että kaupunkilaisten saatavilla on oikeat ja ajantasaiset tiedot osallistuvan budjetoinnin hankkeiden etenemisestä.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 9.12.2022

Kaupunkiympäristön toimialan selvityksen mukaan OmaStadi-seurantasivuja on päivitetty aktiivisesti ja hankkeiden vastuuhenkilöt ovat vastuussa oikea-aikaisten tietojen jakamisesta. OmaStadi-seurantasivut ovat toimineet myös toimialan sisäisen viestinnän kanavana, mikä on mahdollistanut viestinnän toteuttamisen ennakkoinnin eri kanavissa.

OmaStadi-seurantasivut ovat sisältäneet myös erillisen ”Näin kaupunki toteuttaa ehdotuksen” -osion, johon vastuuhenkilöt ovat voineet avata hankkeen toteuttamista kaupungin näkökulmasta. Tämä on parantanut kaupunkilaisten mahdollisuutta tarkastella hankkeen toteuttamista verrattuna alkuperäiseen toteuttamissuunnitelmaan.

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin projektinjohtajat ovat järjestäneet hankkeiden vastuuhenkilöille kolme samansisältöistä perehdytystilaisuutta, jotka sisälsivät perehdytystä seurantasivujen päivittämisestä, viestinnästä ja vuorovaikutuksesta. Vuoden 2022 aikana vastuuhenkilöille on lisäksi järjestetty tukiklinikoita kaksi kertaa kuukaudessa. Tukiklinikoissa vastuuhenkilöt ovat saaneet apua seurantasivujen päivittämiseen. Seurantasivujen päivittämistä on helpottanut myös Teamsin erillinen Omastadi-takahuone, sillä päivityksiä on pystynyt tekemään suoraan Teamsilla.

Vaikutukset: Kaupunkiympäristön toimiala on selkeyttänyt ja systematisoinut toisen Omastadi-kierroksen viestintää ja vuorovaikutusta. Tällä on taattu se, että erityistä viestintää ja vuorovaikutusta tarvitseviin hankkeisiin on pystytty kohdentamaan asiantuntijaresursseja. Toimenpiteet ovat selkeyttäneet viestinnän ja vuorovaikutuksen suunnittelua ja täten yhdenmukaistaneet hankkeista tehtävää viestintää ja vuorovaikutusta ensimmäiseen kierrokseen verrattuna. Toimiala on pystynyt oman toiminnan kehittämisellä myös helpottamaan kaupunkilaisia OmaStadi-kysymyksissä tukevien

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

stadiluotsien työtä. Tukiklinikat ovat olleet toimivia ja niihin on osallistunut hankkeiden vetäjiä. Hankkeista vastaavien kanssa tehtävä viestintäyhteistyö on myös helpompaa, kun hankkeista viestittävät vaiheet on määritelty ennakkoon.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Kaupunkiympäristön toimialan selvityksen mukaan toimiala on pyrkinyt varmistumaan siitä, että kaupunkilaisilla olisi oikeat ja ajantasaiset tiedot käytettävissä osallistuvan budjetoinnin hankkeista. Lisäksi vastuuhenkilöille on pidetty useita koulutuksia seurantasivujen päivittämisestä.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Seurantasivuilla kaupunkilaisten on mahdollista seurata hankkeiden etenemistä muun muassa hankekohtaisista aikajanoista. Hankkeiden seurantasivuille on lisätty myös tietokenttä ”Näin kaupunki toteuttaa ehdotuksen”, johon vastuuhenkilöt ovat voineet kuvata hankkeen toteuttamista kaupungin näkökulmasta. Tämä on parantanut kaupunkilaisten mahdollisuutta tarkastella hankkeiden toteuttamista verrattuna alkuperäisiin toteuttamissuunnitelmiin. Lisäksi seurantasivuja on käytetty sisäisen viestinnän kanavana, mikä on parantanut hankeviestinnän ennakoitavuutta.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee kehittää osallistuvan budjetoinnin hankkeista viestimistä monikanavaisiksi ja monikieliseksi. Viestinnässä on paremmin huomioitava ne kaupunkilaiset, jotka eivät seuraa sosiaalista mediaa tai muita digitaalisia kanavia.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 9.12.2022

Kaupunkiympäristön toimiala on kehittänyt osallistuvan budjetoinnin viestintää kehittämällä omaa viestintä- ja vuorovaikutusprosessia. Uudistusprosessissa hyödynnettiin osallistuvan budjetoinnin ensimmäiseltä kierrokselta saatuja tuloksia. Hankkeiden viestintä on jaettu eri kokoluokkiin sen perusteella, kuinka paljon hankkeen arvioidaan edellyttävän viestintää.

Hankkeiden viestintää on kehitetty monikanavaisemmaksi, mutta ei monikielisemmäksi. Kaupunkiympäristön toimiala on toteuttanut viestintää niillä kielillä, joilla se toteuttaa toimialan normaalia viestintää.

Kaupunkiympäristön toimiala on kiinnittänyt huomiota eri kohderyhmien tavoittamiseen. Eri kohderyhmiin on erityisesti kiinnitetty huomiota niissä hankkeissa, joissa ehdottajien tai hankkeen kohderyhmän ei ole arvioitu käyttävän kaupungin digitaalista viestintää hyödyksi. Näissä tapauksissa viestintää on toteutettu muun muassa kouluissa, paikallisten seurojen tai päihdetyöntekijöiden kautta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimiala on kehittänyt viestintää monikanavaisemmaksi, mutta ei monikielisemmäksi. Viestinnän toteuttamisessa on huomioitu niitä kaupunkilaisia, jotka eivät seuraa sosiaalista mediaa tai käytä digitaalisia kanavia.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Tehdyt toimenpiteet ovat selkeyttäneet viestinnän ja vuorovaikutuksen suunnittelua sekä yhdenmukaistanut hankeviestintään verrattuna osallistuvan budjetoinnin ensimmäiseen kierrokseen. Kaupunkiympäristön toimialan kehitystyö on helpottanut myös stadiluotsien työtä. Lisäksi eri osapuolien viestintäyhteistyö on helpottanut myös hankeviestintää, kun viestintävaiheet ovat olleet ennakkoon määriteltyjä.

Johtopäätökset: Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla

Kaupunginkanslia ja kaupunkiympäristön toimiala ovat yhteistyössä kehittäneet osallistuvan budjetoinnin tavoitteita ja hankkeita siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa hankkeille varatuilla resursseilla. Lisäksi osapuolet ovat kehittäneet hankkeiden kokonaiskustannusten seurantaan sen varmistamiseksi, että kustannuksista saataisiin oikeat tiedot.

Kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt toimenpiteitä sen eteen, että kaupunkilaisilla on saatavilla oikeat ja ajantasaiset tiedot osallistuvan budjetoinnin hankkeiden etenemisestä. Kaupunkiympäristön toimiala on lisäksi kehittänyt hankkeiden viestintää monikanavaisemmaksi. Viestintää ei ole kuitenkaan kehitetty monikielisemmäksi, vaan sitä toteutetaan niillä kielillä, joilla toimialan normaalia viestintää toteutetaan.

2.7 Rakennettu ympäristö ja ekologinen kestävyys**2.7.1 Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöjen vähentäminen****Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että Ilmastovahdin kaikkien Hiili-neutraali Helsinki 2035 -toimenpiteiden tiedot ovat ajan tasalla.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 17.11.2022

Kaupunkistrategiassa 2021–2025 asetettiin kaupungin hiilineutraaliudelle uusi, aiempaa tiukempi tavoite. Kiristyneestä tavoitteesta ja aiemman ohjelman heikoksi arvioidusta vaikuttavuudesta johtuen päästövähennysohjelma päätettiin päivittää nimenomaisena tarkoituksena parantaa ohjelman vaikuttavuutta ja seurattavuutta. Elokuussa 2022 kaupunginhallitus hyväksyi uuden päivitetyn ohjelman.³

³ https://helsinginilmastoteot.fi/wp-content/uploads/2019/06/HNH_pa%CC%88a%CC%88sto%CC%88va%CC%88hennysohjelma.pdf

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Tässä yhteydessä luovuttiin Ilmastovahdin käytöstä ja ohjelman seurantalogiikka uudistettiin. Lisäksi suurin osa vanhan ohjelman toimenpiteistä integroitiin osaksi virkkyötä ja niiden erillisseurannasta luovuttiin.

Uudet toimenpiteet raportoidaan osana vuosittaista talousarvioehdotusta ja lisäksi seurannalle on tuotettu oma strategiaseurantasivusto.⁴

Uudistuksen tavoitteena oli varmistaa, että jatkossa seuranta kohdistuu päästövähennysten kannalta relevantteihin mittareihin ja että mittaristo pystytään pitämään ajan tasalla. Toimenpiteiden statuksen päivitys tapahtuu vuosittain ja seuranta raportoidaan sekä kaupunginhallitukselle että strategian Kunnianhimoisen ilmastovastuu-ohjelmaryhmälle.

Toimenpiteiden tiedot ovat ajantasalla ja raportointialusta on uusittu. Raportointi on muutettu sellaiseksi, että toimenpiteet pystytään jatkossakin raportoimaan riittävällä aikasyklillä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Ilmastovahdin käytöstä luovuttiin ja korvattiin seuranta uudella raportointialustalla siten, että mittaristo pystytään pitämään ajan tasalla.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Toimenpiteiden tiedot ovat nyt ajan tasalla.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee esittää aiempaa useammasta Ilmastovahdin toimenpiteestä vaikutusarvio.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 17.11.2022

Osana edellä kuvattua päästövähennysohjelman päivitystä uudistettiin myös toimenpiteiden vaikutusarviointi. Jatkossa kaikista kategorian 1 (suoria päästövähennyksiä aikaansaavat toimenpiteet) esitetään päästövähennys- ja kustannusvaikutusarviot jo toimenpiteen hyväksymisvaiheessa. Uuden ohjelman keskiössä on ajatus, että valtaosalla toimenpiteistä tulee olla päästöjä vähentävä vaikutus, joten vaikutusten arvioinnin vaade on rakennettu myös sisään ohjelman logiikkaan.

Kaikista uusista kategorian 1:n toimenpiteistä on laadittu päästövähennys- ja kustannusvaikutusten arviointi

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

⁴ <https://helsinginilmastoteot.fi/city-act/helsingin-ilmastotavoitteet-ja-seuranta/>

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Ilmastovahdista on luovuttu ja muutettu menettelyä siten, että kaikista suorista päästövähennyksiä aikaansaavista toimenpiteistä laaditaan vaikutusarviot jo toimenpiteen hyväksymisvaiheessa.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Päästövähennysohjelma päivitettiin elokuussa 2022. Voidaan olettaa, että vaikutusarvioiden esittäminen parantaa ohjelman vaikuttavuutta, mutta vaikutukset näkyvät vähitellen.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että rakentamisen, esirakentamisen ja materiaalien päästöjen vähentäminen edistyy aikataulussa.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 5.1.2023

Talon rakentamisen osalta kaupunkiympäristön toimialalla on valmisteltu rakennusten hiilijalanjälkimääräykseen perustuvaa ohjausta, joka on tarkoitus ottaa käyttöön sekä asemakaavoituksessa että tontinluovutuksessa. Käytännössä siis talon rakentamisessa varmistettaisiin rakennuksille maksimihiilijalanjälki, johon hankkeeseen ryhtyvän on päästävä. Hiilijalanjälki kattaa käytönaikaisten päästöjen lisäksi myös rakentamisaikaiset päästöt (käytännössä rakennusmateriaalien päästöt). Hiilijalanjälki on teknologia- ja materiaalineutraali tapa ohjata rakentamisen kokonaispäästöjä ja sen käyttäminen antaa hankkeeseen ryhtyville mahdollisuuden myös valita kuhunkin hankkeeseen taloudellisesti optimaalisimmat tavat vähentää päästöjä.

Ympäristöministeriö on valmistellut osana maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uudistusta laskentamenetelmää hiilijalanjäljen laskennalle. Jatkossa rakennusten ilmast selvitys, joka pitää sisällään myös hiilijalanjäljen, vaaditaan osana rakennuslupaa. Helsingin kaupunki on katsonut, että hallinnollisen taakan vähentämiseksi kaupungin oman raja-arvon tulisi perustua samaan laskentamenetelmään. MRL-uudistuksen venymisen vuoksi myös laskentamenetelmän lopullisen version julkaiseminen on YM:n taholta venynyt ja siksi myös kaupungin raja-arvoa ei ole pystytty asettamaan. Kaupungilla on valmius asettaa raja-arvo nopeasti sen jälkeen, kun YM julkaisee laskentamenetelmän.

Talon rakentamisen osalta rakentamisen päästöjen vähentäminen ei siis ole edennyt aikataulussa kaupungista johtumattomista syistä.

Esi- ja infrarakentamisen osalta linjattiin syyskuussa 2022 osana päästövähennysohjelman päivitystä kahdesta uudesta toimenpiteestä.

Kaikissa kaupungin tilaamissa infraurakoissa käytetään vähähiillistä betonia, joka täyttää betoniyhdistyksen luokittelun GWP.85 vaatimuksen. Vaatimus vähähiillisen betonin käytöstä lisätään hankintavaatimukseen 1.1.2023 alkaen. Vaatimustasoa on

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

tarkasteltu vuosittain. Betoni-intensiivisten infraurakoiden hiilijalanjäljestä suuri osa muodostuu betonin käytöstä. Esimerkiksi Raide-Jokerin radan rakentamisen päästöistä 92 prosenttia muodostui materiaalien päästöistä ja näistä 50 prosenttia nimenomaan betonin päästöistä. Koska käytettävän betonin määrä on erityisesti pohjavahvistusta tai betonilaattoja vaativissa infrahankkeissa usein suuri, on betonin päästöjä pienentämällä mahdollista saavuttaa suuria Scope 3 -päästöjen vähennyksiä. Usein betonille ei ole infrarakentamisessa juurikaan vaihtoehtoja, joten vähäpäästöisen betonin käyttö on yksinkertaisin ja nopein tapa vähentää infrarakentamisen päästöjä merkittävästi.

Vähähiilisen rakentamisen vaatimusten myötä myös vähäpäästöisen betonin tarjonta kasvaa. Helsingin kaupungin päätöksellä on siis myös laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia, koska suurena hankkijana kaupungin vaatimukset luovat rakennustuoteteollisuudelle kannusteita ja paineita kehittää tuotteitaan ja tuotantoaan.

Lisäksi Malmin entisen lentokentän alueen esirakentamisesta aiheutuvat päästöt puolitetaan aikavälillä 2020–2030 verrattuna alustavaan esirakentamissuunnitelmaan. Malmin entinen lentokenttä sijoittuu pääkaupunkiseudulle tyypilliselle savikolle, jollaisille Helsingin kaupunki tekee ennen varsinaista rakentamista esirakentamisen 1970–80-lukujen vaihteessa luodun käytännön mukaisesti. Alustavassa suunnitelmassa esirakentamisen on arvioitu tapahtuvan pääosin syvästabiloimalla pehmeä savikerros käytön aikaisten painumien hallitsemiseksi. Näin laskettuna esirakentamisen päästöiksi arvioitiin 340 kt CO₂-ekv. Linjauksen mukaan näitä päästöjä vähennetään 50 prosenttia perinteiseen ratkaisuun verrattuna vuoteen 2030 mennessä.

Talon rakentamisen päästövähennysvaikutuksia ei voida vielä arvioida.

Infrarakentamisen vähähiilisen betonin vaikutus: Päästövähennysvaikutus: -15 prosenttia (GWP.85) suhteessa perinteiseen betoniin.

Malmin entisen lentokentän alueen esirakentamisen päästötavoite: Suora päästövähennysvaikutus: vähintään 64 000 t CO₂-ekv. vuoteen 2030 mennessä (-50 % vuosien 2020–2030 vertailutasoon nähden)

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Talojen rakentamisen päästövähennystavoitteita on aloitettu ohjeistusta laatimalla. Infrarakentamisessa saavutetaan tulevaisuudessa päästövähennyksiä vähähiilisellä betonilla, jonka käyttö tulee hankintavaatimukseen 1.1.2023 alkaen. Suositusten mukaisesti toimenpiteisiin on siten ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Talonrakentamisessa ei voida vielä arvioida päästövähennystavoitteiden vaikutuksia. Käyttämällä vähähiilistä betonia infrarakentamisessa saavutetaan noin 15 prosentin päästövähennys perinteiseen betoniin verrattuna. Malmin entisen

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

lentokentän alueen esirakentamisen päästövähennystavoitteen saavuttaminen selviää kuluvan vuosikymmenen aikana.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä Helsingin kaupungin Asunnot Oy:n kanssa lisätä puurakentamista ja muita toimia rakentamisen aikaisten päästöjen vähentämiseksi.

Kaupunkiympäristön toimiala/asuntotuotannon selvitys 10.1.2023

Helsingin kaupungin omassa asuntotuotannossa (Helsingin kaupungin Asunnot Oy ja Helsingin Asumisoikeus Oy) on vuodesta 2022 lähtien laskettu kaikissa alkavissa hankkeissa elinkaaren aikainen hiilijalanjälki Ympäristöministeriön (YM) alustavan vähähiilisyiden arviointimenetelmän mukaisesti. Saatua tietoa hyödynnetään hankkeiden suunnittelun ohjaamisessa mahdollisimman vähähiiliseksi sekä rakentamisen hiilijalanjälkiraja-arvon määrittämiseksi Helsingissä. Hiilijalanjälkilaskentaa varten on laadittu YM:n menetelmää täydentävä ohje sekä tehty selvitys käytössä olevien rakennetyyppien hiilijalanjäljistä. Työllä on lisätty sekä henkilöstön että hankkeiden suunnittelijoiden osaamista vähäpäästöisessä rakentamisessa.

Asuntotuotannossa on rakenteilla ja suunnitteilla useita puukerrostalokohteita. Yhä useampi hanke sijaitsee alueella, jolla asemakaava edellyttää puurakentamista, minkä takia asuntotuotannossa on käynnissä puurakentamisen hankintaprosessin kehittäminen. Puurakentamisen edistämiseksi erityisesti täydennysrakentamisalueilla asuntotuotanto on kehittänyt vuonna 2022 konseptin puisesta mallikerrostalosta, joka soveltuu erilaisille puurunkojärjestelmille ja Hekan tuotantoon. Asuntotuotannon kehitystyön pääpaino yhteistyössä Hekan kanssa on teknologia- ja materiaalineutraalissa päästöjen vähentämisessä, eli puurakentamisen lisäksi mm. vähäpäästöisen betonin hyödyntämisessä sekä kiertotalouden materiaaliveikkojen hyödyntämisessä sekä uudis- että korjausrakentamisessa.

Päästövähennysvaikutuksia ei voi vielä arvioida hankkeiden ollessa käynnissä. Puurakenteisten ja niihin verrattavien vähäpäästöisten asuinrakennusten määrä tulee kasvamaan lähivuosina merkittävästi.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Suosituksen mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen on käynnistynyt kaupungin omassa asuntotuotannossa.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Hankkeet ovat vasta käynnistyneet, joten vaikutuksia ei vielä ole

Johtopäätökset: Rakentamisen ja rakennusten käytön päästövähennykset

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Rakentamisen ohjausta on valmisteltu ja se on tarkoitus ottaa käyttöön. Hiilijalanjäljen lopullista laskentamenetelmää ei ole vielä saatu ympäristöministeriöstä, mutta laskentaa on jo tehty alustavalla menetelmällä. Infrarakentamisessa saadaan päästövähennyksiä vuodesta 2023 alkaen, kun rakentajien on käytettävä vähähiilisempää betonia. Puurakenteisten asuinrakennusten määrä kasvaa lähivuosina.

2.7.2 Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee vahvistaa asiantuntija-resursseja ympäristöystävällisten hankintojen tukemiseen.

Kaupunginkanslian selvitys 1.12.2022

Ympäristöystävällisten hankintojen tekemistä tukevia henkilöresursseja ei ole kaupunginkansliassa määrällisesti lisätty. Talous- ja suunnitteluosaston hankinnat ja kilpailuttaminen -yksikön hankintalakimies hoitaa osana tehtäviään ympäristöystävällisten hankintojen tukea ja kehittämistä. Sovitun työjaon mukaisesti ympäristöystävällisten hankintojen kaupunkitasoista edistämistyötä on keskitetty kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalveluihin. Ympäristönäkökulmat ja ympäristöystävällisten valintojen tukeminen ovat hankintastrategian mukaisesti keskeisiä hankintojen suunnittelun ja toteuttamisen osia. Vaikka ympäristöystävällisiä hankintoja tukevia henkilöresursseja ei ole lisätty, toimii hankintojen ympäristöverkosto hankintoja tekevien tukena hankintojen ympäristötavoitteiden edistämisessä.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 7.12.2022

Asiantuntijaresursseja on vahvistettu ydintoiminnassa ja esimerkiksi kussakin Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden palvelussa on omat ympäristövastuullisuudesta vastaavat resurssit. Tämän myötä on todettu, ettei hankintapalveluissa ole tarvetta ympäristövastuiden osaamisen lisäämiselle eikä hankintapalveluiden ole tarve osallistua myöskään näiden vastuiden toteuttamisen raportointiin. Siltikin, hankintapalveluissa on nimetty vastuullisuudesta vastaava asiantuntija, jonka työnkuvassa on jatkuva vastuullisuuden opastus hankintapalveluiden omalle henkilöstölle. Lisäksi toinen hankintapalvelun yksikön päälliköistä on nimetty vastaamaan vastuullisuuteen liittyvistä asioista.

Ydinpalveluiden ympäristöresurssit tuottavat ympäristökriteerit kilpailutuksiin. Vastuullisuuteen liittyvät asiat tavoittavat yleensä hankintapalvelun nimetyt henkilöt, heihin osataan olla jo yhteyksissä, ja heidän toimestaan tiedot jalkautuvat hankintapalveluun. Yhteydenpito ja tiedon ajantasaisuus on parantunut. Ympäristöpalveluissa ympäristösuunnittelija vastaa ympäristöystävällisten hankintojen kaupunkitasoisesta edistämistyöstä. Ympäristösuunnittelijan tukena toimii EU-LIFE-rahoitteisen Cane-mure-hankkeen projektikoordinaattori. Lisäksi ympäristöasioiden hallinnan tiimipäällikkö toimii kaupungin vastuullisten hankintojen verkoston puheenjohtajana.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Henkilöstömäärää ei ole lisätty, mutta vastuu on keskitetty kaupunkiympäristön toimialalle. Kaupunkiympäristön ydintoiminnoille on määritelty ympäristövastuuresursit. Hankintapalveluissa on nimetty erillinen vastuullisuudesta vastaava asiantuntija ja ympäristöasioiden hallinnan tiimipäällikkö toimii vastuullisten hankintojen verkoston puheenjohtajana. Suosituksen mukaan on toimittu.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Selvitysten perusteella ympäristöasioista vastaaviin hankinta-asiantuntijoihin osataan olla yhteydessä ajoissa ja yhteydenpito on parantunut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee järjestää hankintakoulutusta, jossa perehdytään vastuullisuuskriteerien hyödyntämiseen.

Kaupunginkanslian selvitys 1.12.2022

Kaupunkiyhteisen hankintojen koulutusohjelman sijaan on edelleen järjestetty yksittäisiä koulutuksia. Vastuullisuuskriteerien hyödyntämistä on käsitelty säännöllisesti kaikkien yhteishankintojen valmistelun yhteydessä. Kaupunkiyhteisen hankintojen koulutusohjelman mahdollista rakennetta ja sisältöä on selvitetty yhteistyössä kaupunginkanslian henkilöstöosaston kanssa. Toistaiseksi on arvioitu, että kaupunkiyhteisölle on edullisempaa ja vaikuttavampaa hoitaa hankintoihin liittyviä koulutustarpeita kohdennetuilla koulutuksilla. Vastuullisuuskriteerien käytön arviointi ja soveltaminen on säännönmukainen osa hankintojen kilpailuttamista.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 7.12.2022

Hankintapalveluissa on järjestetty yleisiä ympäristövastuiden ja sosiaalisen vastuullisuuden koulutuksia. Lisäksi vastuullisuus (ympäristö, sosiaalinen, taloudellinen) hankinnoissa on yhtenä osa-alueena kaupunkiympäristön toimialan hankintapalveluiden tarjoamaa hankintaperehdytystä. Lisäksi toimialalle on järjestetty hankintapäivä, jossa vastuullisuudesta oli oma osionsa. Perehdytyskoulutuksia tarjotaan toimialalle kaksi kertaa vuodessa, hankintapäiviä pidetään 1–2 kertaa vuodessa. Jatkossa on sovittu säännöllisistä hankintapalveluille kohdistetuista ympäristövastuiden tietoisuista. Toimialalle suunnatut koulutukset ovat systemaattisesti alkaneet vasta keväällä 2022 ja vastaanotto on ollut hyvä. Erityisesti on nähtävissä hankintapalveluiden oman henkilöstön tietoisuuden ja ymmärryksen kasvaminen oman kategorian merkittävien hankintojen vastuullisuuden suhteen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Ympäristövastuullisuuskriteerien hyödyntäminen on osa normaalia hankintakoulutusta. Säännöllisiä ja systemaattisia tietoisuuksia ympäristövastuusta hankintahenkilöstölle alettiin toteuttaa vuonna 2022.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Tietoiskujen ja toimialoille suunnattujen koulutusten vastaanotto on ollut hyvä, ja hankintahenkilöstön osaamisen koetaan kasvaneen.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee käynnistää aktiivinen markkinavuoropuhelu ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.

Palvelukeskusliikelaitoksen selvitys 17.11.2022

Kaikkiin pidettyihin markkinavuoropuheluihin on lisätty oma osuutensa vastuullisuusasioista. Vastuullisuuskriteereitä sekä niiden vaikutuksia hankintaan on kyetty analysoida paremmin markkinoiden kanssa ja ottamaan selkeämmin heidän näkemyksensä huomioon hankinnan valmisteluvaiheessa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 17.11.2022

Markkinavuoropuhelujen roolia kilpailutuksen valmistelussa on lisätty ja se on otettu systemaattisesti osaksi kilpailutusprosessia. Kaikissa merkittävässä hankinnoissa toteutetaan markkinavuoropuhelu. Palveluhankinnoissa markkinavuoropuhelua ei ole tarpeen järjestää joka kerta, jos palvelua kilpailutetaan vuosittain lähes saman sisällöisenä. Vuoropuhelu kilpailutuksen valmisteluvaiheessa on lisääntynyt. Epäselvää kuitenkin on, miten paljon paremmin hankinnan kohteen määrittäminen onnistuu markkinavuoropuhelun avulla. Osassa kilpailutuksia tulos on selvä ja hankinnan kohde muuttuu vuoropuhelun kautta ja hankintayksikön ehdottamiin ideoihin saadaan näkemyksiä markkinoilta. Osassa kilpailutuksia markkinavuoropuhelu toimii enemmän markkinoiden herättäjänä ja auttaa tarjoajia valmistautumaan tulevaan tarjouskilpailuun.

Kaupunginkanslian selvitys 1.12.2022

Vastuullisuuskriteerien kriteeripankki on kilpailuttajien käytössä kaupungin intrassa. Markkinavuoropuhelun tärkeyttä korostetaan myös osana hankintastrategian toimeenpanoa laadituissa toimittajayhteistyön periaatteissa. Hankintojen ja talouden tietojärjestelmistä ei ole toistaiseksi mahdollista koota yhtenäistä tietoa siitä, onko hankinnoissa käyty markkinavuoropuhelua. Asiasta hankintaverkostoissa käydyn tiedonvaihdon perusteella voidaan kuitenkin olettaa markkinavuoropuheluiden määrän lisääntyneen. Markkinavuoropuhelun käyminen viedään kriteeriksi kaupungin hankintojen seurannassa käyttöön otettavaan Hankintaluotsi-palveluun.

Rakentamispalveluliikelaitoksen selvitys 5.12.2022

Starassa on jo ennen suositusta käyty aktiivista keskustelua toimittajien kanssa hankintojen kriteereistä ja sopimusehdoista muun muassa ympäristö- ja vastuullisuusnäkökulmien suhteen. Toimintatapana ei kuitenkaan tyypillisesti ole julkinen markkinavuoropuhelu, vaan vuoropuhelua käydään esimerkiksi työmaakokouksissa ja vastaavissa tilaisuuksissa. Staran henkilöstö osallistuu myös lukuisiin oman alan

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

verkostoihin mukaan lukien PANK ry, Infra ry, Koneyrittäjät ry, Helsingin seudun kuljetusyrittäjät ry, Vastuu Group:n ohjausryhmä, Pääkaupunkiseudun kuntien väliset yhteistyöverkostot ja useat muut rakennusalaan liittyvät yhteistyöverkostot. Näissä verkostoissa on mukana myös sopimuskumppanien edustajia, ja niissä käydään keskustelua alan kehityksestä ja sen vaikutuksesta tuleviin hankintoihin. Ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohdat on ollut huomioituna melko laajasti jo tähänkin saakka, ja Stara seuraa hankinnoissa asetettavissa ympäristökriteereissä kaupungin ohjeistuksia.

Toimittajien ja urakoitsijoiden kanssa käytävällä vuoropuhelulla pyritään varmistamaan, että markkinoilta löytyy riittävä määrä toimittajia ja urakoitsijoita, jotka pystyvät toteuttamaan asetettujen tavoitteiden mukaisen hankinnan erityisesti tilanteissa, kun kyseessä on uusi hankinta tai isohko muutos aiempiin kilpailutuksiin nähden. Stara on myös lisännyt ympäristövaikutuksia vähentävien koneiden ja laitteiden hankintaa yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Markkinavuoropuhelujen toimintatapaa on kuitenkin syytä yhtenäistää ja määrää lisätä.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 7.12.2022

Jokaisella hankintakategoriolla on tunnistettu merkittävimmät vastuulliset hankinnat ja niihin on joko yhteistyössä ydinpalveluiden kanssa tai omatoimisesti määritelty käytettävät vastuullisuuskriteerit. Jokaisella kategoriolla kriteerien käyttö on asetettu toiminnalliseksi tavoitteeksi, jota seurataan talouden suunnittelun rinnalla. Kilpailutusten merkittävä kasvu on aiheuttanut sen, että systemaattiset toimenpiteet markkinavuoropuheluiden käymiseen on jouduttu siirtämään eteenpäin. Vuoden 2023 tavoitteena jokaisessa kategoriassa on yhteisen hankintastrategian toimittajahallinnan toimenpiteiden jalkautuksen suunnittelu toimialalle. Tämä tuottanee muutosta markkinavuoropuhelukäytänteisiin. Huomioitavaa kuitenkin on, että useimmiten hankintapalveluille tulevat kilpailutukset tulevat niin myöhään ydinpalveluilta, että markkinavuoropuhelun käynnistäminen ei ole mahdollista. Hankintapalveluiden oman henkilöstön kriteerien käytön ja niiden vaikutusten ymmärrys on kasvanut merkittävästi. Hankintapalvelun asiantuntijoilla on työkalut oman kategorian kilpailutusten suhteen käyttää vaikuttavimpia ympäristökriteereitä kilpailutuksissa, jos maksaja eli ydinpalvelut niihin suostuu.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 8.12.2022

Hankinnoissa ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtia voidaan asettaa hankinnan kohteen vähimmäisvaatimuksiksi tai laadun vertailuperusteeksi aina, kun se on mahdollista, hankinnan kohde ja sote-palveluhankintojen erityisluonne huomioiden. Sote-toimialalla markkinavuoropuhelua käydään palveluntuottajien kanssa erityisesti soten asiakkaiden (kuntalaisten) tarpeista sekä asiakkaiden palvelun laadusta. Palveluntuottajien kanssa käydään teknistä vuoropuhelua myös hankintojen ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohdista silloin, kun hankinnan kohde sitä edellyttää. Ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien huomioimista sote-toimialan hankinnoissa kehitetään systemaattisesti.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan selvitys 16.12.2022

Liikuntayksikkö on käynyt markkinavuoropuheluita toimijoiden kanssa esimerkiksi työkoneiden ja veneiden hankintoihin liittyen. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan siivouspalveluhankinnoista on käyty markkinavuoropuhelua vastuullisuusnäkökohtien huomioimisesta kilpailutuksissa. Liikuntayksikkö on ottanut tiukemmat, lainmukaiset päästävaatimukset käyttöön tarjouspyynnöissään.

Pelastuslaitoksen selvitys 27.12.2022

Pelastuslaitos on käynnistänyt aktiivisen markkinavuoropuhelun ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa. Pelastuslaitos on ottanut ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohdat huomioon kaikissa ajoneuvohankinnoissaan ja hankkinut hybridi- ja täyssähköajoneuvoja silloin, kun se on mahdollista vaarantamatta operatiivista toimintaa. Pelastuslaitos on hankkinut seuraavat ympäristökriteerit täyttävät ajoneuvot: Kahdeksan täyssähköistä miehistönkuljetusautoa (2022–2023), hybridikäyttöinen kalustokuorma-auto (2022–2023), biodieselkäyttöiset 15 pelastusautoa (2022–2024), kahdeksan miehistönkuljetusautoa (2022–2023), sammutusasujen huoltoauto (2022), 15 ambulanssia (2022) ja raivausauto (2021). Kaikkia ajoneuvoja, koneita ja laitteita on kierätetty mahdollisuuksien mukaan, esimerkiksi luovutettu sopimuspalokuntien käyttöön. Ympäristö- ja ilmasto vaikutuksia vähentäviä sekä kiertotaloutta huomioivia kriteerejä on kehitetty ja tiukennettu pelastuslaitoksen elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa esimerkiksi keskuspelastusaseman henkilöstöravintolapalvelut 2023–2025. Toimenpiteillä on ollut osaltaan merkittäviä positiivisia ympäristövaikutuksia. Toisaalta tapauskohtaisesti hankintakustannukset ovat olleet huomattavasti korkeammat.

Taloushallintopalveluliikelaitoksen (Talpa) selvitys 4.1.2023

Taloushallintopalveluliikelaitos on noudattanut ja noudattaa hankinnoissaan kaupungin ohjeistusta. Ympäristökriteereiden toteutuminen hankinnoissa on varmistettu käyttämällä kaupungin sopimustoimittajia. Taloushallintopalveluliikelaitos on varmistanut ympäristökriteereiden toteutumista ja kestäväen kehityksen periaatteita palvelujen tuottamisessa ja hankinnoissa seuraavin toimenpitein:

- sähköisiä prosesseja on edistetty digitalisaation ja robotiikan keinoin – paperin manuaalinen käsittely ja arkistointi on pyritty minimoimaan
- tietokoneiden ja -näyttöjen poistaminen toteutetaan kierrättämällä kaupungin ohjeistuksen mukaisesti
- kiinteistöön liittyvät hankinnat, kuten lämmitys ja jätteiden kierrätys, toteutetaan ekologisten periaatteiden mukaisesti vuokranantajan toimesta.

Toimenpiteiden vaikutukset näkyvät pitkällä aikajänteellä ympäristökuorman vähentymisenä sekä konkreettisina kustannussäästöinä, esimerkiksi paperittomat prosessit.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Suosittelujen mukaan on toimitettu laatimalla vastuullisuuskriteerien kriteeripankki kaikkien käyttöön ja korostamalla markkinavuoropuhelun tärkeyttä. Suurin osa toimialoista on käynnistänyt tai lisännyt markkinavuoropuhelua ympäristövastuullisuuskäytäntöjen ottamiseksi huomioon hankinnoissa. Tietojärjestelmistä ei toistaiseksi saada tietoa siitä, onko hankinnoissa käyty markkinavuoropuhelua, mutta hankintaverkostossa käydyn keskustelun perusteella markkinavuoropuheluiden määrän oletetaan lisääntyneen. Kuitenkin esimerkiksi kaupunkiympäristön toimialalla hankintapalveluille tulevat kilpailutukset tulevat niin myöhään ydinpalveluilta, että markkinavuoropuhelua ei ehditä käynnistää, tai niitä on jouduttu siirtämään kilpailutusten suuren määrän takia.

Toimenpiteiden vaikutukset ☹️

Vaikutuksia ei voida vielä arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian tulee edistää sitä, että tytäryhteisöt käynnistävät markkinavuoropuhelua ympäristö- ja vastuullisuuskäytäntöjen ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.

Kaupunginkanslian selvitys 1.12.2022 ja lisäselvitys 25.1.2023

Vastuullisuuskriteerien kriteeripankki on kilpailuttajien käytössä kaupungin intrassa. Tytäryhteisöjä on kannustettu käyttämään intran yhteisen osan hankintasisältöjä. Konserniakatemia järjestää tytäryhteisöille hankintakoulutuksia, joissa käsitellään myös vastuullisuusasioita ja markkinavuoropuhelun edistämistä. Tällaiset koulutukset on pidetty ainakin syyskuussa 2022 ja huhtikuussa 2021.

Markkinavuoropuhelun tärkeyttä korostetaan myös osana hankintastrategian toimeenpanoa laadituissa toimittajayhteistyön periaatteissa. Asiasta hankintaverkostoissa käydyn tiedonvaihdon perusteella voidaan olettaa markkinavuoropuheluiden määrän lisääntyneen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☹️

Vastauksesta ei käy ilmi, että tytäryhteisöjä olisi erityisesti ohjeistettu käynnistämään markkinavuoropuhelua. Tytäryhteisöt ovat voineet käyttää kaupungin intran vastuullisuuskriteerien kriteeripankkia. Niille tytäryhteisöille, jotka ovat osallistuneet hankintakoulutuksiin, on korostettu markkinavuoropuhelun merkitystä. Käytettävissä ei ollut tietoa siitä, kuinka laajasti tytäryhteisöt ovat osallistuneet koulutuksiin.

Toimenpiteiden vaikutukset ☹️

Vaikutuksia ei voida vielä arvioida.

Johtopäätökset: Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa

Työnjako kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan kesken on täsmentynyt, ja asiantuntijaresursointia on koordinoitu aiempaa enemmän. Koulutus ja

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

osaaminen hankintojen ympäristövastuuasioista on lisääntynyt. Myös markkinavuoropuheluja on edistetty, mutta niiden lisääntymisestä ei ole täsmällistä tietoa.

2.8 Kaupungin vetovoima ja kansainvälisyys

2.8.1 Merellinen Helsinki

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa määritellä Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu.

Kaupunginkanslian selvitys 15.12.2022

Esitetty kysymys: Kaupunginhallituksen 24.5.2021 lausunnon ja selvityksen 11.11.2021 mukaan Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu on määriteltä, kun on perustettu merellinen ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii elinkeinojohtaja. Tarkoittaako tämä siis sitä, että Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu on elinkeinojohtajalla? Vai että johtamisvastuu on koko ohjausryhmällä?

Vastaus: Merellisen Helsingin kehittämistä vastuu on eri toimialojen edustajista koostuvalla ohjausryhmällä kollektiivisesti.

Esitetty kysymys: Kansliapäällikkö päätti Helsingin merellisen ohjausryhmän nimeämisestä 11.8.2021. Tämän jälkeen on ollut henkilövaihdoksia, mutta Ahjo-haun perusteella ohjausryhmän kokoonpanon muuttamisesta ei ole virallisesti päätetty. Onko ohjausryhmän kokoonpanoa päivitetty siten, että ryhmällä on edellytykset johtaa merellisen Helsingin kehittämistä?

Vastaus: Ohjausryhmän kokoonpanoa on päivitetty aina tarvittaessa. Muutoksia on ollut aika paljon johtuen henkilövaihdoksista, mutta valitettavasti niitä ole ehditty viedä Ahjoon. Ohjausryhmän toimivuudesta on pidetty huolta kutsumalla vaihtuneet henkilöt kuten uudet toimialajohtajat ao. kokouksiin. Lisäksi ohjausryhmässä käytetään aina erikseen kutsuttavia asiantuntijoita tarpeen mukaan.

Liitteessä 2 on esitetty merellisen ohjausryhmän kokoonpano.

Vaikutukset kaupunginkanslian vastauksen mukaan: Ohjausryhmällä on keskeinen rooli koko merellisen Helsingin strategian seurannan kannalta. Se on käytännössä ainoa foorumi, missä tätä kokonaisuutta koordinoidaan ja käydään eri toimialojen asiantuntijoiden ja johtajien välistä keskustelua merelliseen Helsinkiin liittyvissä asioissa. Ohjausryhmä myös seuraa strategian toteuttamista ja pyrkii ratkomaan yhteisiä haasteita.

Taustatietoa vuonna 2020 toteutetun arvioinnin perusteella: Merellisen strategian kärkihanketta toteutti kaupungin työntekijöistä koostuva 20 hengen projektiryhmä.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Ryhmässä oli työntekijöitä, jotka pystyvät tekemään kaupunkistrategian edellyttämiä konkreettisia tekoja.⁵ Mainitussa projektiorganisaatiossa ei ollut toimialajohtajia eikä heitä myöskään ollut läsnä elinkeinojohtajan vetämässä kumppanuusryhmässä, jossa oli mukana ulkoisia sidosryhmiä.⁶

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Muodollisesti ottaen Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu on määritelty, kun johtamisvastuu on määritelty kollektiivisesti ohjausryhmälle. Arviointikertomuksessa tilannetta kuvattiin siten, että ”vastuut ja roolit eivät ole täysin hahmottuneet ja kokonaisvastuu puuttuu, kun ei ole yhtä toimialajohtajaa, jolle merelliset asiat kuuluisivat”.⁷ Arviointikertomuksen tarkoittamassa mielessä johtamisvastuuta ei siis ole määritelty, joten siksi arviona esitetään, että suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on osittain ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Edellisellä strategiakaudella toimi asiantuntijoista koostuva projektiryhmä ja ulkoisista sidosryhmistä koostuva kumppanuusryhmä. Kuluvalle valtuustokaudella on toiminut merellinen ohjausryhmä, jossa ovat läsnä myös toimialajohtajat. Siten on parannettu kokonaisuuden johtamisen edellytyksiä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa selvittää, mikä olisi toimiva malli varata merelliselle kehittämiselle määrärahoja kaupunkitasoisesti.

Kaupunginhallituksen lausunnossa 24.5.2021 todettiin, että tarvittava malli määrärahojen varaamiseksi selvitetään vuoden 2022 talousarvion ja toimialojen vuoden 2022 käyttösuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Kaupunginhallituksen selvityksessä 11.11.2021 todettiin, että merellisen strategian toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu vuoden 2022 talousarvion ja toimialojen vuoden 2022 käyttösuunnitelmien puitteissa.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2020 todettiin, että ”Merellinen kehittäminen on kärsinyt siitä, että strategian kärkihankkeella ei ole ollut omaa budjettia. Kun kehittäminen jatkuu ilman kärkihankestatusta, määrärahojen osoittaminen merellisen kehittämisen hankkeisiin saattaa vaikeutua entisestään.”⁸ Tarkemmin tilannetta kuvattiin arviointikertomuksessa näin: ”Merellisen Helsingin projektipäällikön mukaan hankkeiden ohjelmointi ja se, miten määrärahoja saadaan ohjattua toimenpiteisiin, on ollut haastavaa. Projektipäällikkö on ollut organisatorisesti kaupunginkanslian elinkeino-osastolla, investointimäärärahat kaupunkiympäristön toimialalla ja

⁵ Tarkastusviraston arviointimuistio 2020, 26.

⁶ Tarkastusviraston arviointimuistio 2020, 32–33.

⁷ Helsingin kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2020, 85.

⁸ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2020, 87.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

hankeohjelmointi puolestaan sekä kaupunkiympäristön toimialalla että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla.”⁹

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan, kaupunkiympäristön toimialan sekä kaupunginkanslian selvitys 9.12.2022

Esitetty kysymys: Selvitettiinkö, mikä olisi toimiva malli varata määrärahoja kaupunkitasoisesti?

Vastaus: Merellisellä kehittämisellä ei ole omaa budjettikohtaa. Merellisiä hankkeita rahoitetaan puistojen, liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden määrärahoista sekä elinkeino-osaston määrärahoista.

Merellisen Helsingin strategiaa edistäviä puistohankkeita vuonna 2023 ovat mm. Vassikkasaaren puistosuunnittelu sekä raitti- ja vesihuoltoverkoston suunnittelu, Sigurd Frosteruksen puiston rakentaminen ja Lauttasaaren rantareitin opastus. Liikuntapaikoista ja ulkoilualueista merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita ovat mm. laitureiden uusimiset sekä saarten virkistyskäytön rakenteiden uusiminen. Merellisen Helsingin kohteet ja niiden rahoitus sijoittuvat osin myös muille talousarviokohdille. Muille talousarviokohdille sijoituvia merellisen Helsingin hankkeita ovat muun muassa Idän opastettua rantareittiä koskevat rakenteelliset korjaukset, Kruunulautan edellyttämät laiturirakenteet sekä Helsinki Biennaalin toteuttaminen.

Esitetty kysymys: Kun merellistä kehittämistä toteutetaan talousarvion ja käyttösuunnitelmien puitteissa, tapahtuuko kaupunkitasoista koordinaatiota?

Vastaus: Kaupunkitasoista koordinaatiota ei vielä kukaan tapahdu riittävästi. Tämä tuo lisähaastetta Merellisen Helsingin strategian kokonaiskoordinaatioon ja kokonaisuuden johtamiseen.

Vaikutukset: Kulttuuri ja vapaa-ajan toimiala sekä kaupunkiympäristön toimiala ovat pystyneet edistämään merellisiä hankkeita siitä huolimatta, ettei merellisellä kehittämisellä ole ollut omaa budjettikohtaa. Eryityisesti vesiliikenteen ja huollon kehittäminen edellyttävät kuitenkin lisäresursointia. Merellisen strategian toimenpiteiden edistäminen hyötyisi omasta budjettikohdasta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☹️

Suosituksen sanamuoto oli ”selvittää, mikä olisi toimiva malli”. Vastauksesta ei varsinaisesti ilmene, selvitettiinkö.¹⁰ Sen sijaan vastauksesta ilmenee, että arviointikertomuksessa ongelmalliseksi kuvattua nykytilaa ei ole muutettu eikä toimivaa mallia ole vielä olemassa. Tällä perusteella voidaan sanoa, että suositus ei ole toteutunut.

Toimenpiteiden vaikutukset ☹️

⁹ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2020, 85.

¹⁰ Tätä yritettiin selvittää lisätiedustelulla sekä kaupunginkansliaan että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle, mutta he eivät osanneet kertoa, onko asiaa selvitetty.

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska suosituksen mukaisesti ei ole toimittu.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa määritellä vastuutahot vesiliikenteen kehittämiseksi ja merellisen huoltoverkoston toteuttamiselle.

Kaupunginkanslian selvitys 15.12.2022

Vastuu vesiliikenteen kehittämiseksi on edelleen määrittelemättä. Vesiliikenne koostuu sekä vapaa-aikaan liittyvästä liikennöinnistä että vesiliikenteestä osana liikennejärjestelmää ja näissä toimivallat jakaantuvat kaupunkiympäristötoimialalle ja kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialalle. Tämän vuoksi vastuuta ei ole vielä kyetty täysin määrittelemään.

Merellisen huoltoverkoston osalta vastuu kuuluu kaupunkiympäristön toimialalle.

Vastuukysymysten ollessa edelleen osin auki, ei vaikutuksia pystytä täysin arvioimaan. Merellisen Helsingin strategian toteutumista on käsitelty myös pormestarin johtamassa Viihtyisä kaupunki -ryhmässä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Merellisen huoltoverkoston toteuttamisvastuu on määritelty kaupunkiympäristön toimialalle. Vesiliikenteen kehittämisen vastuutahoa ei ole määritelty.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Vaikutuksia ei vielä ole, ja suositus on toteutunut vasta puolittain.

Johtopäätökset: Merellinen Helsinki

Aiheeseen annettiin kolme suositusta, joista kaksi toteutui osittain ja yksi ei lainkaan. Edistystä on, että merellinen ohjausryhmä on nimetty ja merellisen huoltoverkoston toteuttamisvastuu on määritelty. Vesiliikenteen kehittämisen vastuutahoa ei ole määritelty. Merellisen kehittämisen määrärahat ovat edelleen hajanaisesti eri toimialoilla ilman riittävää koordinaatiota.

2.9 Omistajapolitiikka**2.9.1 Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus**

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian tulee valmistella konserniohjeen täydentäminen siten, että ohjeesta tai sen liitteestä ilmenee, miten toimiohjeiden antaminen eroaa yhtiöissä ja säätiöissä, sekä miten osakeyhtiölain säädökset vaikuttavat yhtiön hallituksen jäsenen toimintaan kaupungin edustajana.

Kaupunginhallituksen lausunnossa 17.5.2021 todetaan, että nykyisten konserniohjeen määräysten on katsottu kattavan tarkoituksenmukaisesti sekä yhteisöjen että säätiöiden toimiohjeiden antamisen, mutta asiaa tarkastellaan konserniohjeen ja hyvän hallinto- ja johtamistavan seuraavan päivityksen yhteydessä.

Kaupunginkanslian selvitys 18.11.2022

Konserniohjeen laaja päivitys on etenemässä kaupungin päätöksentekoon joulukuussa 2022. Asiaa käsitellään ensimmäiseksi kaupunginhallituksen konsernijaostossa 28.11.2022.

Päivitetyn, päätöksentekoon menossa olevan konserniohjeen (kuten myös nykyisen konserniohjeen) mukaan tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kaupungilla on kirjanpitolain mukainen määräysvalta. Tytäryhteisöön rinnastetaan myös kaupungin määräysvaltaan kuuluva säätiö. Tämän mukaisesti konserniohjeen määräyksiä sovelletaan yhteneväisesti sekä yhteisöihin että säätiöihin ja näin myös toimiohjeet annetaan yhteneväisesti kaikkiin tytäryhteisöihin (ml. tytarsäätiöt). Tytäryhtiöiden malliyhtiöjärjestyksissä ja tytarsäätiöiden mallisäännöissä on myös yhteneväiset kirjaukset konserniohjeen noudattamisvelvollisuudesta.

Osakeyhtiön hallituksen jäsen toimii osakeyhtiölain mukaisesti ja noudattaa samalla myös kaupungin konserniohjetta, jollei – nykyisessä ja päivitetystä konserniohjeesta todetusti – lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai osakassopimuksesta muuta johdu. Hallituksen jäsenyys on henkilökohtainen luottamustoimi, ja vaikka henkilö tulee nimetyksi yhteisön hallitukseen tietyn osakkeenomistajan toimesta, on ko. hallituksen jäsenen huolellisesti toimien edistettävä yhteisön etua. Päivitetystä konserniohjeesta on nykyistä ohjetta tarkentaen todettu, että konserniohjeen noudattaminen on osa hallituksen jäsenen huolellisuusvelvollisuutta.

Nykyisessä ja päivitetystä konserniohjeesta todetaan, että konserniohje ja sen noudattaminen ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeesta myös edelleen todetaan, että konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa tytäryhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tytäryhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kaupunginkanslian konserniohjausyksikölle.

Osakeyhtiölain säännökset vaikuttavat yhtiön hallituksen jäsenen toimintaan (kaupungin edustajana) siten, että hallituksen on huomioitava osakeyhtiölain 1 luvun 7

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

§:n mukainen yhdenvertaisuus, jonka mukaan yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella.

Yleisesti konsernijaoston linjausten mukaisesti konserniohjaus on asettanut hallitusjäsenvalinnoissa enenevässä määrin hallitusjäsenien osaamisen keskiöön, minkä puitteissa voidaan myös painottaa ymmärrystä ja kokemusta hallituksen jäsenen roolista ja tehtävästä yhtiön hallituksessa. Myös KonserniAkatemian koulutuksia päivitetään säännöllisesti, jotta ne tarjoavat mahdollisimman hyvät puitteet onnistuneelle hallitustyöskentelylle.

Vaikutukset: Päivitetystä konserniohjeesta selkeytetään entisestään hallituksen jäsenen roolia osakeyhtiöoikeudellisen toimielimen jäsenenä ja konserniohjeen asemaa osana hallitustyöskentelyä määrittävää ohjeistusta.

Hallituksen jäsenille suunnatut koulutukset ovat suosittuja ja niitä kehitetään edelleen.

Konserniohjeen päivityksen ja voimassa olevan konserniohjeen vertailu

Konsernijaoston käsittelyssä 12.12.2022 olleessa,¹¹ pöydälle jätetyssä versiossa, kohta ”11. Välitön omistajaohjaus ja toimiohjeiden sitovuus” alkaa lauseella ”Keskeinen osa kaupungin välitöntä omistajaohjausta on toimiohjeiden antaminen kaupunkia eri yhteisöissä ja säätiöissä edustavalle kaupungin kannan ottamiseksi käsiteltäviin asioihin.” Nykyisessä, voimassa olevassa konserniohjeessa tämä kohta on muodossa ”Keskeinen osa kaupungin välitöntä omistajaohjausta on toimiohjeiden antaminen henkilöille, jotka edustavat kaupunkia eri tytäryhteisöjen hallintoelimissä.” Tätä pidettiin arviointikertomuksessa 2020 ongelmallisena, koska ”konserniohjeen sanamuodoista voisi päätellä, että keskeinen osa omistajaohjausta on toimiohjeiden antaminen yhtiöiden hallitusten jäsenille. Käytännössä näin ei kuitenkaan ole, vaan osakeyhtiöissä kaupunki antaa ohjeita yhtiökokousedustajille tai hallituksille kokonaisuutena. Säätiöissä toimiohjeet annetaan kaupunkia edustaville hallituksen jäsenille.”

Ehdotettu uusi muotoilu ottaa paremmin huomioon nämä erilaiset tilanteet, mutta ohjeessa ei kuitenkaan mainita sitä, että osakeyhtiöissä ja säätiöissä toimintatavat eroavat toisistaan. Toisaalta kaupunginkanslia totesi marraskuussa 2022, että toimiohjeet annetaan yhteneväisesti kaikkiin tytäryhteisöihin. Arviointikertomuksessa 2020 kaupunginkanslian kanta oli vielä toisenlainen: ”Konserniohjauksen päällikön mukaan tätä konserniohjeen kohtaa sovelletaan pääsääntöisesti siten, että toimiohjeita annetaan osakeyhtiöissä yhtiökokouksessa kaupunkia edustaville yhtiökokousedustajille, kun taas säätiöissä, joissa ei ole yhtiökokousta vastaavaa toimielintä, toimiohjeita annetaan hallituksen jäsenille. Kaupunki voi antaa toimiohjeita myös yhtiöiden hallituksen jäsenille, mutta yhtiöissä tarkoituksenmukaisempi toimintamalli on

¹¹ Kaupunginhallituksen konsernijaosto 12.12.2022 § 133 V 18.1.2023, Konserniohjeen päivittäminen.

ARVIONTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

konserniohjausyksikön mukaan toimia yhtiökokousedustajan kautta tai antaa toimiohje koko hallitukselle.”¹²

Arviointikertomuksessa 2020 pidettiin ongelmana sitä, että hallituksen jäsenten roolia osakeyhtiöissä ei kuvata riittävän selkeästi: ”Konserniohjeen mukaan kaupunkia tytäryhteisöjen toimielimissä edustavien henkilöiden on toimittava kaupungin strategian ja tavoitteiden sekä tytäryhteisölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Konserniohje ei mainitse, että osakeyhtiöissä yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Käytännössä hallituksen jäsenet joutuvat hallitustyöskentelyssään tasapainoilemaan yhtiön edun ja kaupungin edun välillä. Lisäksi yhtiöissä, joissa on muitakin omistajia, on otettava huomioon vähemmistöosakkaiden etu. Konserniohjeessa ei mainita tätä omistajien yhdenvertaisuutta.”¹³

Edellä kaupunginkanslian vastauksessa on todettu, että päivitetyssä konserniohjeessa selkeytetään entisestään hallituksen jäsenen roolia osakeyhtiöoikeudellisen toimielimen jäsenenä. Konserniohjeen päivitysversion analyysin perusteella näin ei kuitenkaan ole eikä arviointikertomuksessa mainittuja osakeyhtiölain näkökulmia ole otettu mukaan päivitettyyn konserniohjeeseen. Ohjeeseen on tästä näkökulmasta katsottuna lisätty lause ”Lisäksi konserniohjeen noudattaminen on hallituksen lakisääteisen huolellisuusvelvollisuuden mukaista.” Tällä viitataan osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain ja säätiölain huolellisuusvelvoitteeseen. Konserniohjeessa ei kuitenkaan avata tämän velvoitteen sisältöä eikä mainita kanslian vastauksessa yllä esitettyä yhdenvertaisuuden vaatimusta. Konserniohje lähtee siitä, että hallituksen jäsen tuntee asianomaiseen yhteisöön liittyvän lainsäädännön ja lisäksi noudattaa konserniohjetta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☹️

Vastauksesta ei ilmene, että konserniohjeen päivityksessä olisi otettu huomioon suosituksessa mainittuja asioita. Konserniohjeen päivitysversion tarkastelu osoitti, että arviointikertomuksessa esiin nostettuja havaintoja ei ole otettu huomioon konserniohjeen päivittämisessä. Kaupunginkanslia lähtee siitä oletuksesta, että hallituksen jäsen tuntee osakeyhtiölain/säätiölain/asunto-osakeyhtiölain ja että hänellä on mahdollisuus osallistua KonserniAkatemian koulutuksiin. Kaupunginkanslia ei pidä tarkastuslautakunnan ehdottamia täsmennyksiä konserniohjeeseen tai sen liitteeseen tarpeellisina.

Toimenpiteiden vaikutukset ☹️

Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska suosituksen mukaisesti ei ole toimittu.

¹² Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2020, 91.

¹³ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2020, 90.

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian tulee toimia siten, ettei konserniohjeen ennakkokantamenettelyn ja nykyisen käytännön välillä ole ristiriitaa ostopalveluna hankittavien toimitusjohtajien valinnassa.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen mukaan ”Toimitilayhtiöistä 16:n toimitusjohtajana toimii isännöitsijäryitykseltä ostopalveluna ostettu toimitusjohtaja. Konserniohjeen mukaan tytäryhteisön tulee hankkia kaupungin kanta ennen päätöksentekoa toimitusjohtajan palkkaamiseen liittyvissä asioissa. Tätä konserniohjeen kohtaa ei kuitenkaan noudateta yhtiöissä, joissa toimitusjohtaja ostetaan isännöintiyritykseltä. Käytännössä olisikin hankalaa hankkia kaupungin ennakkokanta, kun toimitusjohtaja määrätty hankintaprosessissa. Konserniohje ei kuitenkaan tunnista tällaista tilannetta, jossa ennakkokantamenettelystä voitaisiin poiketa.”¹⁴

Kaupunginkanslian selvitys 18.11.2022

Esitetty kysymys: Kaupunginhallituksen lausunnosta 17.5.2021 ilmenee, että kiinteistöyhtiön toimitusjohtajana toimivan isännöitsijän tehtävää ei tosiasiallisesti pidetä toimitusjohtajan tehtävänä, ja siksi konserniohjeen ennakkokantamenettely ei koske ostopalveluna hankittavia toimitusjohtajia. Onko tämä tulkinta oikea ja onko siihen lisättävää?

Vastaus: Tulkinta on oikea. Kiinteistöyhtiöiden sivutoimisissa ostopalvelutoimitusjohtajatehtävissä on kyse isännöintipalveluista, eivätkä ne vastaa konserniohjeessa tarkoitusti kaupungin kantaa edellyttäviä toimitusjohtajuuksia, vaikka ostopalvelusopimukseen voi sisältyä joitakin toimitusjohtajatehtäviin yleisesti liitettyjä elementtejä ja nimike voi olla toimitusjohtaja.

Edellä mainituista syistä konserniohjetta ei katsottu tarpeelliseksi täydentää tältä osin päivityksen yhteydessä. Isännöintipalveluiden ja niihin mahdollisesti liittyvien toimitusjohtajalle tyypillisesti kuuluvien tehtävien hankkimisen katsomista osaksi kaupungin kantaa vaativia asioita ei ole pidetty perusteltuna.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet ☹️

Kaupunginkanslia katsoo, että kiinteistöyhtiöissä sivutoimisesti toimivien ostopalvelutoimitusjohtajien tehtävissä ei ole kyse toimitusjohtajan tehtävästä, vaan isännöintipalveluista. Siksi toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, ja suositus osoittautui aiheettomaksi.

Toimenpiteiden vaikutukset ☹️

Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska suosituksen mukaisesti ei ole toimittu.

¹⁴ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2020, 91.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee edelleen parantaa tiedonkulkua siten, että kaupunkiympäristön toimiala olisi tietoisempi omistajaohjaukseen liittyvistä toimista ja vastaavasti kaupunginkanslialle välittyisivät olennaisimmat tiedot tiloja hallinnoivalta kaupunkiympäristön toimialalta.

Kaupunginkanslian selvitys 18.11.2022

Kaupunkiympäristön toimialan ja konserniohjauksen yhteistyötä ja keskinäistä tiedonvälitystä on tiivistetty ja kehitetty mm. seuraavasti:

- Yhteistyö toimialan kanssa omistajastrategioiden päivytystyössä ja esimerkiksi sen arvioinnissa, minkä kiinteistöyhtiöiden omistuksesta luopumista olisi perusteltua harkita kaupungin palvelutuotannon tilatarpeiden näkökulmasta
- Sovittu yhteiset käytännöt niiden kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden, joissa kaupungilla ei ole merkittävää omistusta / hallitusnimitysoikeutta, yhtiökokous- yms. edustamiseen, ja näistä yhtiöistä pidetään ajantasaista listausta
- Sovittu yhteiset käytännöt tiedonvälityksestä kaupunkia yhtiökokouksissa lähtökohtaisesti edustavan oikeuspalveluiden sekä kaupunkiympäristön toimialan kanssa konserniohjauksen omistajatietojärjestelmää hyödyntäen
- Käynnistetty niin kutsuttu hallitusehdokaspooliyhteistyö kaupunkiympäristön toimialan kanssa hallitusnimitysprosessin kehittämiseksi

Lisäksi konserniohjaus on ollut mukana toimitilastrategian omistajapoliittisten linjausten valmistelussa omalta osaltaan ja huomioinut ne toimitilayhtiöiden omistajastrategioiden päivytyksen yhteydessä.

Tiedonkulun parantuminen ja yhteistyön kehittyminen ovat selkeyttäneet kaupunkiympäristön tilahallintoa sekä toimitilayhtiöiden omistajaohjausta.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 8.12.2022

Kaupunginkanslian konserniohjauksen ja talous- ja suunnitteluosaston sekä tilat-palvelun edustajat ovat yhteistyössä käyneet läpi toimitilayhtiöiden omistajastrategioihin liittyen ko. yhtiöiden tilanteen muun muassa kaupungin palveluverkon sekä toimitilastrategian tavoitteiden näkökulmasta. Lisäksi on sovittu yhteiset käytännöt niiden kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden, joissa kaupungilla ei ole merkittävää omistusta tai hallitusnimitysoikeutta, yhtiökokous- yms. edustamiseen.

Kaupunkiympäristön toimiala on yhdessä konserniohjauksen kanssa lisäksi kehittänyt hallitusnimitysprosessia.

Omistajapoliittiset linjaukset ovat laaja-alaiset ylätasoinen linjaukset, jotka on valmisteltu vuoden 2022 aikana kansliavetoisesti. Tilat-palvelu ja konserniohjaus ovat osaltaan osallistuneet omistajapoliittisten linjausten valmisteluun ja linjaukset on otettu huomioon toimitilayhtiöiden omistajastrategioiden päivytyksen yhteydessä.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Yhteistyön tiivistämisen kautta on selkeytynyt yhteinen tavoitetilä, jossa pyritään minimoimaan erillisten toimitilayhtiöiden määrä, vähentämään hallintoa ja toteuttamaan myös toimitilayhtiöissä toimitilastrategian tavoitteita. Yhteisiin tavoitteisiin pääsemistä helpottaa, kun kaikki toimijat kaupungilla jakavat saman tilannekuvan eri toimitilayhtiöiden tulevaisuuksista.

Osakeomistusten kokonaisuuden hallinta on parantunut. Eri yhtiöiden hallitusedustajat ja/tai yhtiökokousedustajat löytyvät nyt helposti. Kokonaisuudessaan yhteistyö mm. erilaisissa toimitilayhtiöiden muutostilanteissa on parantunut.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet 😊

Kaupunginkanslia ja kaupunkiympäristön toimiala ovat parantaneet tiedonkulkua sopimalla yhteisistä käytännöistä toimitilayhtiöihin liittyvissä asioissa. Yhteistyötä on ylipäätään lisätty.

Toimenpiteiden vaikutukset 😊

Toimitilayhtiöiden kokonaisuuden hallinta on parantunut. Yhteistyö on parantunut.

Johtopäätökset: Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus

Kolmesta suosituksesta yksi on toteutunut ja sillä on ollut myönteisiä vaikutuksia. Toimitilayhtiöihin liittyvää tiedonkulkua on parannettu kaupunginkanslian konserniohjausyksikön ja kaupunkiympäristön toimialan tilahallinnon välillä. Kahta muuta suositusta ei ole toteutettu. Konserniohjeen selkeyttämistä ei ole tehty, koska sitä ei ole pidetty tarpeellisena. Toinen suositus osoittautui aiheettomaksi, koska toimitusjohtajan nimikkeellä toimivia ostopalvelutoimitusjohtaja-isännöitsijöitä ei tosiasiallisesti pidetä toimitusjohtajina.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

3 YHTEENVETO SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDESTA

Taulukoissa 2–3 esitetään yhteenveto arvioinnin tuloksista. Taulukossa 2 on kuvattu arvioinnin tulokset kriteereittäin sekä toimenpiteisiin ryhtymisen että toimenpiteiden vaikutusten osalta. 17 suositusta oli toteutettu ja seitsemän suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin oli ryhdytty vähintäänkin osittain. Yhteensä 86 prosenttia suosituksista johti toimenpiteisiin. Neljän suosituksen mukaisia toimenpiteitä ei ollut tehty eikä vaikutuksiakaan siten voinut olla. Myönteisiä vaikutuksia pystyttiin osoittamaan 54 prosentissa suosituksista. Suosituksista 29 prosenttia oli sellaisia, joissa tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia ei ollut vielä havaittavissa. Yhden suosituksen vaikutusten arviointi ei ollut mahdollista.

Taulukko 2 Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta toimenpiteisiin ryhtymisen ja toimenpiteiden vaikutusten osalta (N=28 suositusta)

Toimenpiteiden arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteisiin ryhtyminen	Vaikutusten arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteiden vaikutukset
😊 Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty	17 suositusta (61 %)	😊 Vaikutukset ovat olleet myönteisiä	15 suositusta (54 %)
😐 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	7 suositusta (25 %)	😐 Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.	8 suositusta (29 %)
😞 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	4 suositusta (14 %)	😞 Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	4 suositusta (14 %)
⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista arvioimista.	0 suositusta (0 %)	⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.	1 suositusta (4 %)

Taulukko 3 tarkoittaa yleiskuvaa arviointiaiheittain. Kutakin suositusta vastaavat luvuissa 2.1–2.9 esitetyt arviot. Keskiarvo arviointiaiheittain ja keskiarvo yhteensä on laskettu pisteyttämällä hymynaamat seuraavasti: 😊=5, 😐=3, ja 😞=1.

Taulukko 3 Yhteenveto suositusten toteutumisesta ja vaikuttavuudesta arviointiaiheittain (N=28 suositusta)

Arviointiaihe	Toimenpiteet	Vaikutukset
Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta		
Kaupunginhallituksen tulee varmistaa, että tilivelvolliset ryhtyvät viivyttämättä tilintarkastajan antamien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien poistamiseksi.	😊	😊
Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi		
Palvelukeskus Helsingin tulee selkeyttää sitovien toiminnan tavoitteiden esittämistapaa siten, että se on yhdenmukainen talousarviossa ja tilinpäätöksessä sekä talousarvion eri kohdissa.	😊	😊

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan tulee selkeyttää talousarviossa asiakaspalautteen vastaamisen tavoiteajan mittaria, jotta sen toteutumisen tulkinta on yksiselitteinen.	😊	😊
Pelastuslaitoksen tulee selkeyttää talousarviossa sairauspoissaolojen ja VATU-menettelyiden toteutumisen mittareita siten, että niille asetetaan tavoitetasot.	😊	😊
Kaupungin talouden arviointi		
Kaupunginhallituksen tulee varautua kasvaviin kustannuksiin, jotka johtuvat koronapandemian aiheuttamasta hoito- ja palveluvelasta sekä oppimisvajeesta.	😊	😊
Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke		
Kaupunginhallituksen tulee varmistaa, että yhteisrahoitteisissa hankkeissa hankkeen ohjauksesta, valvonnasta ja niiden toteuttamiseen liittyvästä toimivallasta sekä varautumisesta kustannustason muutokseen sovitaan yksityiskohtaisesti ennen kuin hankkeen enimmäishinnasta päätetään.	😞	😞
Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että kaupunginvaltuuston päätettäväksi tuotavien hankkeiden toteutus suunnitelmien ovat riittävän pitkälle vietyjä ja korkealaatuisia, ja että niistä laaditaan mahdollisimman luotettava kustannusarvio. Lisäksi on varmistettava urakoitsijan sitoutuminen hankkeen kustannustehokkaaseen toteuttamiseen.	😞	☹️
Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy		
Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee kokeilla merkittävimpiin ARA-vuokrateskittyymiin kuuluvien yksittäisten talojen muuttamista asumisoikeustaloiksi ja valtion korkotuen päätyttyä harkita yksittäisten talojen peruskorjaamista omistustaloiksi, jotta asuntojen hallintamuotojakauma vastaisi asumisen ja maankäytön toteutusohjelman tavoitteita kaikilla alueilla.	😞	😞
Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee hyödyntää raidehankkeiden myötä parantuvaa alueiden saavutettavuutta täydennysrakentamalla ja palveluita kehittämällä.	😊	😊
Kaupunkiympäristön toimialan tulee määritellä selkeät vastuut ja menettelytavat lähijunaliikenteen asemanseutujen ja ostoskeskusten yhteiselle hallinnoinnille varsinkin tilanteissa, joissa eri tahojen omistus hankaloittaa kehittämistä.	😞	😞
Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla		
Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä rajata osallistuvan budjetoinnin tavoitteet ja hankkeet siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa hankkeille varatuilla resursseilla.	😊	😊
Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee kehittää hankkeiden kokonaiskustannusten seurantaa ja varmistaa, että kustannuksista saadaan oikeat tiedot.	😊	😊
Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että kaupunkilaisien saatavilla on oikeat ja ajantasaiset tiedot osallistuvan budjetoinnin hankkeiden etenemisestä.	😊	😊
Kaupunkiympäristön toimialan tulee kehittää osallistuvan budjetoinnin hankkeista viestimistä monikanavaiseksi ja monikieliseksi. Viestinnässä on paremmin huomioitava ne kaupunkilaiset, jotka eivät seuraa sosiaalista mediaa tai muita digitaalisia kanavia.	😞	😊
Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöjen vähentäminen		

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että Ilmastovahdin kaikkien Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpiteiden tiedot ovat ajan tasalla.	😊	😊
Kaupunkiympäristön toimialan tulee esittää aiempaa useammasta Ilmastovahdin toimenpiteestä vaikutusarvio.	😊	😐
Kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että rakentamisen, esirakentamisen ja materiaalien päästöjen vähentäminen edistyy aikataulussa.	😊	😐
Kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kanssa lisätä puurakentamista ja muita toimia rakentamisen aikaisten päästöjen vähentämiseksi.	😊	😐
Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa		
Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee vahvistaa asiantuntijaresursseja ympäristöystävällisten hankintojen tukemiseen.	😊	😊
Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee järjestää hankintakoulutusta, jossa perehdytään vastuullisuuskriteerien hyödyntämiseen.	😊	😊
Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee käynnistää aktiivinen markkinavuoropuhelu ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.	😊	😐
Kaupunginkanslian tulee edistää sitä, että tytäryhteisöt käynnistävät markkinavuoropuheluja ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.	😐	😐
Merellinen Helsinki		
Kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa määritellä Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu.	😐	😊
Kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa selvittää, mikä olisi toimiva malli varata merelliselle kehittämiselle määrärahoja kaupunkitasoisesti.	😞	😞
Kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa määritellä vastuutahot vesiliikenteen kehittämiselle ja merellisen huoltoverkoston toteuttamiselle.	😐	😐
Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus		
Kaupunginkanslian tulee valmistella konserniohjeen täydentäminen siten, että ohjeesta tai sen liitteestä ilmenee, miten toimiohjeiden antaminen eroaa yhtiöissä ja säätiöissä, sekä miten osakeyhtiölain säädökset vaikuttavat yhtiön hallituksen jäsenen toimintaan kaupungin edustajana.	😞	😞
Kaupunginkanslian tulee toimia siten, ettei konserniohjeen ennakokantamenettelyn ja nykyisen käytännön välillä ole ristiriitaa os-topalveluna hankittavien toimitusjohtajien valinnassa.	😞	😞
Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee edelleen parantaa tiedonkulkua siten, että kaupunkiympäristön toimiala olisi tietoisempi omistajaohjaukseen liittyvistä toimista ja vastaavasti kaupunginkanslialle välittyisivät olennaisimmat tiedot tiloja hallinnoivalta kaupunkiympäristön toimialalta.	😊	😊
Tulos yhteensä	3,9	3,8

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kaikista suosituksista laskettu keskiarvo toimenpiteisiin ryhtymisen osalta oli 3,9 ja vaikutusten osalta 3,8. Keskiarvoon ei vaikuttanut se, jos vaikutuksia ei voitu arvioida.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arviointikertomuksessa käsiteltiin kymmentä arviointiaihetta, jotka kuuluivat 1. toimikunnan toimialaan. Niihin liittyen arviointikertomuksessa oli esitetty 28 suositusta, joiden vaikuttavuutta arvioitiin.

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämillä suosituksilla on ollut. Vuoden 2020 arviointikertomuksen suositukset ovat johtaneet toimenpiteisiin 86 prosentissa suosituksista. 61 prosenttia suosituksista oli sellaisia, että kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin oli ryhdytty ja 25 prosenttia suosituksista oli johtanut toimenpiteisiin osittain. Parhaiten toteutuivat osallistuvan budjetoinnin kehittämiseen liittyvät suositukset.

Toteutumatta jäi yhteensä neljä suositusta. Toteutumattomista kaksi liittyi toimitilayhtiöiden omistajaohjaukseen, joista toinen suositus osoittautui aiheettomaksi. Toista puolestaan ei ole toteutettu, koska kaupunginkanslia ei pidä sitä tarpeellisena. Lisäksi merelliseen kehittämiseen varattavien määrärahojen budjetointia ei ole kehitetty eikä ARA-asuntoihin liittyviä muutoksia ole tehty.

Myönteisiä vaikutuksia pystyttiin havaitsemaan hieman yli puolessa suosituksista. Vaikutuksia ei vielä ollut havaittavissa 29 prosentissa suosituksista, vaikka toimenpiteitä olikin vähintään osittain jo tehty. Usein vaikutusten mittaaminen on vaikeaa tai tiedon kertyminen vaikutuksista vaatisi pidemmän ajan. Vaikutuksia ei voinut olla tapauksissa (14 prosenttia), joissa suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ollut ryhdytty. Yhden suosituksen vaikutuksista ei ollut riittävästi tietoa johtopäätösten tekemiseksi.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

LÄHTEET**Tietopyyntöihin vastaajat aiheittain**

Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta

- Kansliapäällikkö ja erityissuunnittelija, kaupunginkanslia 16.1.2023

Kaupungin talouden arviointi

- Rahoitusjohtaja, kaupunginkanslia 9.12.2022

Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke

- Kansliapäällikkö ja investointipäällikkö, kaupunginkanslia 16.1.2023
- Yksikön päällikkö ja kaksi tiimipäällikköä, kaupunkiympäristön toimiala 9.1.2023

Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy

- Tonttipäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala 9.12.2022
- Asunto-ohjelmapäällikkö, kaupunginkanslia 28.11.2022
- Kaksi Projektinjohtajaa ja kaksi projekti-insinööriä, kaupunginkanslia 28.11.2022

Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla

- Osallisuusjohtaja, kaupunginkanslia 2.12.2022
- Kaksi projektijohtajaa, kaupunkiympäristön toimiala 9.12.2022
- Taloussuunnittelija, kaupunkiympäristön toimiala 9.12.2022
- Vuorovaikutusasiantuntija, kaupunkiympäristön toimiala 9.12.2022

Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöjen vähentäminen

- Ilmastoyksikön päällikkö, kaupunkiympäristön toimiala 17.11.2022 ja 5.1.2023
- Kehityspäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala, asuntotuotanto 10.1.2023

Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa

- Hankintapäällikkö, Palvelukeskus Helsinki 17.11.2022
- Hankintapäällikkö, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 17.11.2022
- Hankintajohtaja, kaupunginkanslia 1.12.2022 ja 25.1.2023
- Hankintalakimies, Rakentamispalveluliikelaitos Stara 5.12.2022

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

- Hankintapäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala 7.12.2022
- Kilpailutus- ja sopimuspäällikkö, sosiaali- ja terveystoimiala 8.12.2022
- Ympäristösuunnittelija, kaupunkiympäristön toimiala 8.12.2022
- Hankinta-asiantuntija, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala 16.12.2022
- Lakimies, Pelastuslaitos 27.12.2022
- Hallintopäällikkö, Taloushallintopalveluliikelaitos Talpa 4.1.2023

Merellinen Helsinki

- Elinkeinojohtaja, kaupunginkanslia 15.12.2022
- Yhteinen vastaus kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kaupunkiympäristön toimiala sekä kaupunginkanslia 9.12.2022

Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus

- Konserniohjauksen päällikkö, kaupunginkanslia 18.11.2022
- Tilapäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala 8.12.2022

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

LIITTEET

Liite 1 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe
Suosittelusten vaikuttavuus 2020, 1. toimikunnan vastuualue
Arvioinnin valmistelijat: Minna Tiili, Petri Jäske, Liisa Kähkönen, Kalle Puttonen ja Jari Ritari
Suunnitelman laatija: Minna Tiili
Arvioinnin ohjausryhmä: tarkastuslautakunnan 1. toimikunta
Valmistumisaika: 2/2023
Arviointiaiheen tausta, arvioinnin kohde ja rajaus
<p>Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.” Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.</p> <p>Tarkastuslautakunta on hallintosäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on, merkittyään arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Edellä mainittujen lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arvioimalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta.</p> <p>Suosittelusten vaikuttavuutta arvioidaan kahden vuoden viiveellä, jotta keskushallinnolla ja toimialoilla on riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta. Vuonna 2022 arvioidaan arviointikertomuksessa 2020 asetettujen suositusten vaikuttavuutta. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 19 aiheetta. Suositusten vaikuttavuutta arvioidaan siten, että 1. toimikunta käsittelee 1. toimikunnan aiheet ja 2. toimikunta 2. toimikunnan aiheet. Tarkastuslautakunnassa käsitellyt aiheet, eli talouden arviointi ja tavoitteiden toteutuminen käsitellään 1. toimikunnan muistiossa. Arviointiaiheista 10 liittyy tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan vastuualueisiin. Aiheisiin liittyviä suosituksia annettiin 28.</p> <p>Vuoden 2020 arviointiaiheet ja niistä annetut suositukset olivat 1. toimikunnan vastuualueella seuraavat:</p>
Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

kaupunginhallituksen tulee

- varmistaa, että tilivelvolliset ryhtyvät viivyttämättä tilintarkastajan antamien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien poistamiseksi.

Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi

Palvelukeskus Helsingin tulee

- selkeyttää sitovien toiminnan tavoitteiden esittämistapaa siten, että se on yhdenmukainen talousarviossa ja tilinpäätöksessä sekä talousarvion eri kohdissa.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- selkeyttää talousarviossa asiakaspalautteen vastaamisen tavoiteajan mittaria, jotta sen toteutumisen tulkinta on yksiselitteinen.

pelastuslaitoksen tulee

- selkeyttää talousarviossa sairauspoissaolojen ja VATU-menettelyiden toteutumisen mittareita siten, että niille asetetaan tavoitetasot.

Kaupungin talouden arviointi

kaupunginhallituksen tulee

- varautua kasvaviin kustannuksiin, jotka johtuvat koronapandemian aiheuttamasta hoito- ja palveluvelasta sekä oppimisvajeesta.

Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke

kaupunginhallituksen tulee

- varmistaa, että yhteisrahoitteisissa hankkeissa hankkeen ohjauksesta, valvonnasta ja niiden toteuttamiseen liittyvästä toimivallasta sekä varautumisesta kustannustason muutokseen sovitaan yksityiskohtaisesti ennen kuin hankkeen enimmäishinnasta päätetään.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- varmistaa, että kaupunginvaltuuston päätettäväksi tuotavien hankkeiden toteutussuunnitelmat ovat riittävän pitkälle vietyjä ja korkealaatuisia, ja että niistä laaditaan mahdollisimman luotettava kustannusarvio. Lisäksi on varmistettava urakoitsijan sitoutuminen hankkeen kustannustehokkaaseen toteuttamiseen.

ARVIOINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

■ kokeilla merkittävimpiin ARA-vuokrakeskittyymiin kuuluvien yksittäisten talojen muuttamista asumisoikeustaloiksi ja valtion korkotuen päätyttyä harkita yksittäisten talojen peruskorjaamista omistustaloiksi, jotta asuntojen hallintamuotojakauma vastaisi asumisen ja maankäytön toteutusohjelman tavoitteita kaikilla alueilla.

■ hyödyntää raidehankkeiden myötä parantuvaa alueiden saavutettavuutta täydennysrakentamalla ja palveluita kehittämällä.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

■ määrittellä selkeät vastuut ja menettelytavat lähijunaliikenteen asemanseutujen ja ostoskeskusten yhteiselle hallinnoinnille varsinkin tilanteissa, joissa eri tahojen omistus hankaloittaa kehittämistä.

Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

■ yhteistyössä rajata osallistuvan budjetoinnin tavoitteet ja hankkeet siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa hankkeille vara tuilla resursseilla.

■ kehittää hankkeiden kokonaiskustannusten seurantaa ja varmistaa, että kustannuksista saadaan oikeat tiedot.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

■ varmistaa, että kaupunkilaisten saatavilla on oikeat ja ajantasaiset tiedot osallistuvan budjetoinnin hankkeiden etenemisestä.

■ kehittää osallistuvan budjetoinnin hankkeista viestimistä monikanavaiseksi ja monikieliseksi. Viestinnässä on paremmin huomioitava ne kaupunkilaiset, jotka eivät seuraa sosiaalista mediaa tai muita digitaalisia kanavia.

Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöjen vähentäminen

kaupunkiympäristön toimialan tulee

■ varmistaa, että Ilmastovahdin kaikkien Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpiteiden tiedot ovat ajan tasalla.

■ esittää aiempaa useammasta Ilmastovahdin toimenpiteestä vaikutusarvio.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

- varmistaa, että rakentamisen, esirakentamisen ja materiaalien päästöjen vähentäminen edistyy aikataulussa.

kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kanssa

- lisätä puurakentamista ja muita toimia rakentamisen aikaisten päästöjen vähentämiseksi.

Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- vahvistaa asiantuntijaresursseja ympäristöystävällisten hankintojen tukemiseen.
- järjestää hankintakoulutusta, jossa perehdytään vastuullisuuskriteerien hyödyntämiseen. toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee
- käynnistää aktiivinen markkinavuoropuhelu ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.

kaupunginkanslian tulee

- edistää sitä, että tytäryhteisöt käynnistävät markkinavuoropuheluja ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.

Merellinen Helsinki

kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa

- määrittellä Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu.
- selvittää, mikä olisi toimiva malli varata merelliselle kehittämiselle määrärahoja kaupunkitasoisesti.
- määrittellä vastuutahot vesiliikenteen kehittämiselle ja merellisen huoltoverkoston toteuttamiselle.

Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus

kaupunginkanslian tulee

- valmistella konserniohjeen täydentäminen siten, että ohjeesta tai sen liitteestä ilmenee, miten toimiohjeiden antaminen eroaa yhtiöissä ja säätiöissä, sekä miten

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

osakeyhtiölain säädökset vaikuttavat yhtiön hallituksen jäsenen toimintaan kaupungin edustajana.

■ toimia siten, ettei konserniohjeen ennakkokantamenettelyn ja nykyisen käytännön välillä ole ristiriitaa ostopalveluna hankittavien toimitusjohtajien valinnassa.

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

■ edelleen parantaa tiedonkulkua siten, että kaupunkiympäristön toimiala olisi tietoisempi omistajaohjaukseen liittyvistä toimista ja vastaavasti kaupunginkanslialle välittyneet olennaisimmat tiedot tiloja hallinnoivalta kaupunkiympäristön toimialalta.

Arviointikysymykset ja -kriteerit

Arvioinnin pääkysymys:

Mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut?

Arvioinnin osakysymykset:

1. Mihin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Mikäli kaikkien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, pyydetään tarkempi selvitys siitä, miksi toimiin ei ole ryhdytty. Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan kolmiportaisella asteikolla:

	Toimenpiteet	Vaikutukset
☺ Toteutuu täysin	Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
☺ Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
☹ Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

Aiempien vuosien arvioinneissa ei ole tullut esiin, että suosituksilla olisi ollut negatiivisia vaikutuksia. Mikäli näin tapahtuu, se huomioidaan erikseen.

Arviointiaineisto

Arviointi suoritetaan tekemällä sähköpostitiedustelu asianomaisen palvelukokonaisuuden johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioidaan saatavan riittävä vastaus. Lisäksi perehdytään kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2021 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

joulukuussa 2021 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

Onko aiheesta annettu viimeisen viiden vuoden aikana suosituksia, joiden seuranta on tarpeen?

Arviointi on suositusten 2020 jälkiseurantaa.

Miten tuloksellisuusnäkökulmat otetaan huomioon?

Arviointi käsittelee annettujen suositusten vaikuttavuutta, mutta ei muita tuloksellisuuden näkökulmia.

Miten kunnan koko toiminnan näkökulma otetaan huomioon?

Arviointi kattaa sen osan kunnan toiminnasta, jota suositukset käsittelevät.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Liite 2 Merellisen ohjausryhmän kokoonpano

Alkuperäinen asettamispäätös 11.8.2021¹⁵, johon on päivitetty muutokset.

Kansliapäällikkö päätti asettaa Helsingin merellisen ohjausryhmän seuraavasti:

Työryhmän nimi on Merellinen ohjausryhmä.

Merellisen ohjausryhmän tehtävänä on Helsingin merellisen strategian tavoitteiden toteutumisen varmistaminen ja merellisen strategian toimintaohjelman sisältämien hankkeiden toteutumisen seuranta. Ryhmä vahvistaa yhteistyötä Helsingin kaupungin tärkeimpien merellisten kumppaneiden kanssa. Työryhmän tehtävänä on myös tunnistaa merellisen strategian jatkokehitystarpeita ja uusia yhteistyön mahdollisuuksia alati muuttuvassa toimintaympäristössä ja etsiä yhdessä ratkaisuja merellisen virkistys- ja matkailutoiminnan edistämiseksi. Ryhmä voi tarvittaessa tehdä linjauksia siitä, miten Helsingin merellisen strategian tavoitteita ja toimenpiteitä painotetaan siten, että ne parhaiten vastaavat Helsingin kaupunkistrategian tavoitteisiin tulevalle strategiakaudella.

Tavoitteena on paitsi vahvistaa Helsingin kaupungin sisäistä yhteistyötä ja päätöksentekoa merellisissä asioissa myös laajemmin varmistaa, että Helsingistä muodostuu taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla toimiva vetovoimainen ja paremmin palveleva kaupunki myös merellisten alueiden ja palveluiden osalta.

Helsingin merellinen ohjaus- ja kumppaniryhmä kokoontuu puheenjohtajan koolle kutsumana neljä kertaa vuodessa sekä tarvittaessa.

Helsingin merellinen ohjaus- ja kumppaniryhmä asetetaan toistaiseksi. Työryhmän puheenjohtajana toimii elinkeinojohtaja ja sihteerinä merellisen strategian projektipäällikkö.¹⁶

Työryhmän työskentelyyn osallistuvat jäsenenä tai varajäsenenä kaupunginkansliasta ja toimialoilta seuraavia tehtäviä hoitavat henkilöt:

Marja-Leena Rinkineva, Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto, elinkeinojohtaja

Nina Vesterinen, Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto, matkailupäällikkö

Outi Säntti, Kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto, aluerakentaminen

Ville Lehmuskoski, Kaupunkiympäristön toimiala, toimialajohtaja

¹⁵ Kansliapäällikön päätös 11.8.2021 166 § Helsingin merellisen ohjausryhmän nimeäminen.

¹⁶ Strategiakaudella 2017–2021 merellinen strategia oli strategian kärkihanke, jolla oli projektipäällikkö. Projektipäällikön tehtävää ei enää ole ollut strategiakaudella 2021–2025 sen jälkeen, kun projektipäällikkönä toiminut henkilö siirtyi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palvelukseen. Sama henkilö on kuitenkin hoitanut ohjausryhmän sihteerin tehtäviä oman toimen ohella. Lähde: Elinkeinojohtajan sähköpostivastaus 4.1.2023.

ARVIINTIMUISTIO 23.1.2023

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2022 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Jussi Luomanen, Kaupunkiympäristön toimiala, maankäyttö ja kaupunkirakenne, kaupunki- ja maisemasuunnittelupäällikkö

Kari Pudas, Kaupunkiympäristön toimiala, rakennukset ja yleiset alueet, tekninen johtaja

Laura Aalto, Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, toimialajohtaja

Tarja Loikkanen, Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, liikuntajohtaja

Essi Eranka, Kulttuuri- ja vapaa-aika, viestintä- ja markkinointipäällikkö

Valmistelijat:

Minttu Perttula, Elinkeino-osasto, Merellisen strategian projektipäällikkö (siirtynyt joulukuussa 2021 kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalveluihin erityissuunnittelijaksi)

Meri Louekari, Kaupunkiympäristön toimiala, johtava asiantuntija

Stefan Fröberg, Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, ulkoilupalvelupäällikkö

Ohjausryhmän kokouksiin voidaan tarvittaessa kutsua kaupungin ulkopuolisia osallistujia.

Merellinen ohjausryhmä nimeää merellisen koordinaatioryhmän sekä voi tarvittaessa nimetä muita alatyöryhmiä Helsingin merellisen kehittämisen edistämiseksi merellisen kärkihankkeen päättymisen jälkeen.

Merellinen koordinaatioryhmä edistää merellisen strategian hankkeita ja raportoi merelliselle ohjausryhmälle. Mahdollisia teemakohtaisia asiantuntijaryhmiä voivat olla esimerkiksi merellisen huollon ja vesiliikenteen kehittämissuunnitelma, yhteistyöryhmä venekerhojen kanssa sekä saarten kehittämistä tukevat yhteistyöryhmät.